

Bank Melli İran Bakı Filialı

Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun hazırlanmış
Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorların Hesabatı

31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə

MÜNDƏRİCAT

	Səhifə
31 dekabr 2024-cü il tarixinə bitən il üzrə	
Maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təsdiqlənməsi üzrə	
Rəhbərliyin məsuliyyətinə dair hesabat	2
Müstəqil auditorun rəyi	2-3
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	4
Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında hesabat	5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	7
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər	8-44

Bank Melli İran Bakı Filialı

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQLƏNMƏSİ ÜZRƏ RƏHBƏRLİYİN MƏSULLİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT

Rəhbərlik Bank Melli İran Bakı Filialının 31 dekabr 2024-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətini, eləcə də həmin tarixə bitən il üzrə əməliyyat nəticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkətini və kapitalda dəyişiklikləri Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq olaraq düzgün əks etdirən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuliyyət daşıyır:

- Mühəsibat uçotu qaydalarının müvafiq şəkildə seçilməsinə və tətbiqinə;
- Məlumatların, o cümlədən mühəsibat uçotu qaydalarının müvafiq, mötəbər, müqayisəli və anlaşıla bilən tərzdə təqdimatına;
- İstifadəçilərə xüsusi əməliyyatların, digər hadisə və şəraitlərin Bankın maliyyə fəaliyyəti və maliyyə nəticələrinə təsirini anlamağa kömək göstərmək üçün MHBS-in xüsusi tələblərinin yerinə yetirilməsi kifayət etmədikdə əlavə açıqlamaların verilməsinə;
- Bankın fasiləsizlik prinsipinə əsasən fəaliyyətini davam etdirə bilməsi imkanlarının qiymətləndirilməsinə.

Həmçinin, rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuldur:

- Bank daxilində sağlam və effektiv daxili nəzarət sisteminin planlaşdırılması, tətbiqi və saxlanılmasına;
- Bankın əməliyyatlarının açıqlanması və izah edilməsi, habelə maliyyə vəziyyətinin istənilən vaxt dəqiqliklə açıqlanması üçün yetərli olan və Bankın maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun gəldiyini təmin edə biləcək müvafiq mühəsibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi və mühəsibat uçotu standartlarına müvafiq olaraq yerli uçot qeydlərinin aparılmasına;
- Bankın aktivlərinin mühafizə olunması üçün mümkün tədbirlərin görülməsinə; və
- Saxtakarlıq və digər pozuntuların müəyyən edilməsi və qarşısının alınmasına.

Bankın 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bitən il üzrə maliyyə hesabatlarının buraxılması rəhbərlik tərəfindən 19 mart 2025-ci il tarixində təsdiqlənmişdir.

Bankın rəhbərliyi tərəfindən:

Asghar Najafimarganmaskan Khalil
Filial müdiri

19 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Vüqar Mirheydərov Mirfəzil oğlu
Baş mühasib

19 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Müstəqil Auditorun Rəyi

Bank Melli İran Bakı Filialının Təsisçiləri və Rəhbərliyinə:

Rəy

Biz Bank Melli İran Bakı Filialı (Bank) 31 dekabr 2024-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixə bitən il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühim mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici məlumatların icmalından ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən maliyyə hesabatları 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Bankın maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından düzgün əks etdirir.

Digər məsələ

Bankın 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatları başqa auditor tərəfindən yoxlanılmışdır və hesabatə dair müsbət rəy bildirilmişdir.

Bankın 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatlarının auditini aparmamışıq, müvafiq olaraq həmin maliyyə hesabatlarına dair rəy və ya hər hansı digər əminlik formasını təqdim etmirik.

Eyni zamanda qeyd etmək istəyirik ki, kənar auditorun MHBS əsasında hesabatə rəyi A.R.Mərkəzi Bankın tələblərinə uyğun ehtiyatlardan fərqli ola bilər.

Maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və Bankın idarə edilməsinə cavabdeh olan şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatları Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli səhvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Bankın ləğv edilməsi və ya əməliyyatların dayandırılması niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Bankın daim fəaliyyətdə olan Bank kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, onunla bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan Bank konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Bankın idarə edilməsinə cavabdeh olan şəxslər Bankın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürməklə hazırkı maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar spektisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Bankın daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gəldiyimiz halda, biz auditor hesabatımızda fərdi maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizi düzəliş etməliyik. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmunu, eləcə də maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.

Fəaliyyətin fasiləsizliyinə dair əhəmiyyətli qeyri-müəyyənlik

Biz diqqəti Bankın maliyyə hesabatlarına dair izahedici qeydlərində olan Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən 2023-cü ilin may ayından etibarən Banka tətbiq edilmiş əsas bank əməliyyatların icrasının müvəqqəti dayandırılması yönündə sərəncam əsasında iqtisadi nəticələri ilə bağlı Bankın fəaliyyətinin davam etdirilməsinə dair qeyri-müəyyənlik faktorlarına yönəltmək istərdik. İzahedici qeydlərdə hazırkı şəraitdə Bank öz fəaliyyətinin fasiləsizliyini təmin etmək sahəsində əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olması göstərilmişdir. Bu şərait ilə əlaqədar biz öz mülahizələrimizdə dəyişikliklər etməmişik.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları tərəfimizdən müəyyən olunduğu halda Bankın idarə edilməsinə cavabdeh olan şəxslərin nəzərinə çatdırmalıyıq.

19 mart 2025-ci il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

Member firm of Reanda Int.

Bank Melli İran Bakı Filialı

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT 31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ (Azərbaycan Mənatı ilə)

	Qeydlər	31/12/2024	31/12/2023
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	38,829,210	46,216,965
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	8	1,399,080	5,090,546
Torpaq, tikili və avadanlıq	10	2,964,933	3,054,032
Qeyri-maddi aktivlər	10	173,403	175,650
Investisiya qiymətli kağızlar		32,161,398	35,114,539
Vergi aktivləri	11	41,400	-
Banklar və maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	9	43,831,257	32,658,500
Digər aktivlər	11	911,800	464,636
CƏMI AKTİVLƏR		120,312,481	122,774,868
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
Öhdəliklər			
Banklar və digər maliyyə institutlarına olan borclar	11	16,751,036	19,241,347
Müştəri hesabları		35,595,612	44,027,262
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	18	548,845	522,114
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	18	1,888,408	68,012
Subordinasiya borcu		15,951,600	16,889,400
Digər öhdəliklər	13	-	53,944
Gələcək dövrün gəlirləri		50,560	-
Cəmi öhdəliklər		70,786,061	80,802,079
Kapital			
Əsasnamə	13	73,611,171	73,611,171
Yığılmış zərər	18	(24,084,751)	(31,638,382)
Cəmi kapital		49,526,420	41,972,789
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		120,312,481	122,774,868

Rəhbərlik adından:

Asghar Najafimarganmaskan Khabiri
Filial müdiri

19 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Vüqar Mirheydərov Mirfəzil
Baş Mühəsib

19 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-43-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

Bank Melli İran Bakı Filialı**MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİRLƏR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ***(Azərbaycan Manatı ilə)*

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində bitən il üzrə
Hesablanmış faiz gəlirləri	14	5,583,002	3,170,645
Faiz xərcləri	14	(286)	(40,148)
Xalis faiz gəlirləri		5,582,716	3,130,497
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	8	6,171,146	3,138,891
Ehtiyat ayırmalarından sonra xalis faiz gəlirləri		11,753,862	6,269,388
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis zərər	17	(53,167)	218,698
Haqq və komissiya gəlirləri və xərcləri, xalis	15	(94,360)	(42,603)
Digər gəlirlər/xərclər, xalis	19	8,265	(5,227)
XALIS QEYRİ-FAİZ GƏLİRİ		(139,262)	170,868
ƏMƏLİYYAT GƏLİRİ		11,614,600	6,440,256
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri	16	(2,172,561)	(2,114,737)
VERGİDƏN ƏVVƏLKİ MƏNFƏƏT		9,442,039	4,325,519
Mənfəət vergisi xərci	18	(1,888,408)	(476,002)
İL ÜZRƏ XALIS MƏNFƏƏT		7,553,631	3,849,517
İl üzrə digər məcmu gəlirlər		-	-
İL ÜZRƏ CƏMİ MƏCMU GƏLİR	18	7,553,631	3,849,517

Rəhbərlik adından: Asghar Najafimarganmaskan Khahli
Filial müdiri19 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan RespublikasıVüqar Mirheydərov Mirfəzil
Baş Mühəsib19 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-43-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

Bank Melli İran Bakı Filialı

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT**
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	Əsasnamə	Yığılmış zərər	Cəmi Kapital
31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq	13	73,611,171	(35,487,899)	38,123,272
2023-ci il üzrə cəmi məcmu gəlir		-	3,849,517	3,849,517
31 dekabr 2023-ci il tarixinə qalıq	13	73,611,171	(31,638,382)	41,972,789
2024-cü il üzrə cəmi məcmu gəlir		-	7,553,631	7,553,631
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	13	73,611,171	(24,084,751)	49,526,420

Rəhbərlik adından:

Asghar Najafimarganmaskan Khalil
Filial Müdiri

19 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Vüqar Mirheydərov Mirfazil
Baş Mühəsib

19 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-43-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

Bank Melli İran Bakı Filialı

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində bitən il üzrə
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını			
Vergidən əvvəlki mənfəət		9,442,039	4,325,519
Düzəlişlər:			
Faiz gətirən aktivlər üzrə dəyərsizləşmədən zərər	8	(6,171,146)	(3,138,891)
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi	17	53,167	(88,501)
Silinmə		-	-
Köhpəlmə və amertizasiya xərcləri	10	134,812	131,228
Digər alınmış pul vəsaitləri		4,217,776	
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin axını		7,676,649	1,229,355
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlərinde azalma / (artım)		(11,172,757)	(32,658,500)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslarda xalis (artım)/azalma		3,691,466	6,238,276
Digər aktivlərdə xalis (artım)/azalma		(488,564)	2,191,155
Subordinasiya borc öhdəliklərində artım/(azalma)		(937,800)	-
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək məbləğ (azalma)/artım		(2,490,311)	(15,425,663)
Müştərilərə qarşı öhdəlik artım/(azalma)		(8,431,650)	34,933,195
Cari mənfəət vergisi öhdəliklərində (azalma)/ artım		1,820,396	-
Digər öhdəliklərdə azalma (azalma)/ artım		(3,384)	(10,764)
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə olunmuş /(yönəlmis) vergidən əvvəlki xalis pul vəsaitləri		(10,335,956)	(3,502,946)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(342,984)	(595,415)
Əməliyyat fəaliyyətinə (yönəlmis)/ fəaliyyətindən əldə olunmuş xalis pul vəsaitləri		(10,678,940)	(4,098,361)
Investisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin axını			
Investisiya qiymətli kağızlarında (artım)/azalma		2,953,141	(11,262,274)
Uzunmüddətli aktivlərin alınması		(41,312)	(49,519)
İnvestisiya fəaliyyətində daxil olan/(yönəlmis) cəmi nəğd pul vəsaitləri		2,911,829	(11,311,793)
Pul və onların ekvivalentlərində yaradılmış ehtiyatların təsiri		-	148,255
Məzənnə fərqlərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		379,356	1,979,517
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım/(azalma)		(7,767,111)	(15,410,154)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	46,216,965	59,499,347
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	38,829,210	46,216,965

Rəhbərlik adından:

Asghar Najafimarganmaskan Khalil
Filial Müdiri

19 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Vüqar Mirheydərov Mirfəzil
Baş Mühəsib

19 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-43-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

Bank Melli Iran Bakı Filialı

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR (Azərbaycan Manatı ilə)

1. GİRİŞ

Bank və onun fəaliyyəti

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq "Bank Melli İran Bakı Filialı" ("Bank") üçün hazırlanmışdır.

Bank Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçib və bu ölkədə fəaliyyət göstərir.

Əsas fəaliyyət: Bankın əsas fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında kommersiya və pərakəndə bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsidir. Bank, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("AMB") 1993-cü ildə verdiyi 124 qeydiyyat nömrəli tam bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bankın hüquqi və faktiki ünvanı aşağıdakı kimidir: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, 8 Noyabr prospekti 23, AZ 1025,

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Bankın 22 nəfər işçisi var (31 dekabr 2023: 22 nəfər).

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə Bankın səhmdar strukturunda səhmdarların payları aşağıdakı kimi olmuşdur:

Səhmdarlar	Payın məbləği (AZN)	Pay faizi
"Bank Melli Iran"	100%	100%
Cəmi nizamnamə kapitalı	100%	100%

Əməliyyat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ("AZN") əks olunmuşdur. Azərbaycan Manatı Azərbaycan Respublikasının rəsmi valyutasıdır.

2. HESABATLARIN TƏRTİB EDİLMƏSİNİN ƏSAS PRİNSİPLƏRİ

Uyğunluq prinsipi

Hazırkı maliyyə hesabatları fəaliyyətin fasiləsizliyi və Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası tərəfindən hazırlanan 31 dekabr 2023-cü il tarixinə qüvvədə olan Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına ("BMHS") uyğun şəkildə hazırlanmışdır.

Təqdimatın əsasları

Maliyyə hesabatları aşağıda göstərilmiş mühasibat uçotu prinsiplərində başqa cür qeyd olunmayıbsa (məsələn, müəyyən maliyyə alətləri ədalətli dəyər prinsipi ilə ölçülür) tarixi dəyər prinsipinə əsasən hazırlanmışdır.

Ədalətli dəyər- qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan əməliyyatlarda aktivin satılması zamanı alınan və ya öhdəliyin köçürülməsi zamanı ödənilən qiymətdir. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Bank mümkün dərəcədə bazarda müşahidə edilə bilən informasiyalardan istifadə edir. Əgər aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri müəyyən oluna bilmirsə, Bank müşahidə edilə bilən məlumatların istifadəsini maksimumlaşdırır və müşahidə edilə bilməyən məlumatların istifadəsini minimumlaşdırır (oxşar əməliyyatlar üçün qiymətləri, diskontlaşdırılmış pul vəsaitləri hərəkətinin təhlilini və ya emitentin xüsusi hallarda opsiyon qiymət qoyma modelini əks etdirən müqayisəli bazar yanaşmasının istifadəsi) qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə edir. İstifadə olunan məlumatlar bazar iştirakçılarının nəzərə aldığı aktiv/öhdəliyin xarakteristikalarına uyğundur.

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

---

2. HESABATLARIN TƏRTİB EDİLMƏSİNİN ƏSAS PRİNSİPLƏRİ (davamı)

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə üçün məlumatların müşahidə edilə bilmə dərəcəsinə və bütünlüklə ədalətli dəyərin müəyyən olunmasında məlumatların əhəmiyyətinə əsaslanaraq müxtəlif iyerarxik kateqoriyalara bölünür:

- 1-ci səviyyə - ədalətli dəyər eyni aktivlər/öhdəliklərin aktiv bazardakı mövcud qiymətindən (dəyişdirilməmiş) əldə edilir.
- 2-ci səviyyə - ədalətli dəyər 1-ci səviyyədə göstərilən mövcud qiymətlərdən fərqli olaraq aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (məs., qiymətlər) və ya dolay yolla (qiymətlərdən əldə olunan) müşahidə edilə bilən məlumatlardan əldə olunur.
- 3-cü səviyyə - ədalətli dəyər müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan (müşahidə edilə bilinməyən məlumatlar) aktiv və öhdəliklər üçün məlumatları özündə əks etdirən qiymətləndirmə mexanizmlərindən əldə olunur.

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasındakı köçürmələr Bank tərəfindən dəyişikliyin baş verdiyi hesabat dövrünün sonunda tanınır.

Funksional və hesabat valyutası

Bank funksional valyutası və bu maliyyə hesabatlarının tərtib olunduğu valyuta Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

3. BANKIN ƏMƏLİYYAT MÜHİTİ

Azərbaycan iqtisadiyyatında inkişaf etməkdə olan bazarlara xas müəyyən xüsusiyyətlər müşahidə edilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının mövcud və gələcək artımı və dayanıqlığı hökumətin həyata keçirdiyi fiskal və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də xam neftin və təbii qazın qiymətlərindən və Azərbaycan manatının sabitliyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır.

2023-cü ildə iqtisadi fəallığın bərpası qeyri-enerji sektorlarının yüksək aktivliyi sayəsində 2024-cü ildə də davam etmişdir. 2024-cü ildə real ÜDM-nin həcmi 4.1% artmışdır. Qeyri-neft sektorunda iqtisadi artım real ifadədə 6.2 faiz artaraq iqtisadiyyatda aparıcı rol oynamışdır.

2024-cü il dünyanın tədricən pandemiyadan çıxdığı dövrdə geosiyasi gərginliyin yüksəlməsi, dünya birjalarında əmtəə qiymətlərinin və ticarət tərəfdaşı ölkələrində inflyasiyanın artımı, qlobal dəyər zəncirindəki problemlərin qalması və bu proseslərin qlobal iqtisadiyyata təsirləri ilə xarakterizə olunur. Qlobal tələbin təklifdən daha yüksək tempdə bərpası, dünya birja əmtəələrinin qiymətlərinin və ticarət tərəfdaşı ölkələrində inflyasiyanın kəskin dəyişkənliyi, eləcə də təchizat-logistika xərclərinin yüksəlməsi ölkə daxilində inflyasiyaya təsir etmişdir. 2024-cü ilin dekabr ayında illik inflyasiya 8.8% təşkil etmişdir. Yüksələn inflyasiya ilə mübarizə məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının (AMB) qərarı ilə 2024-cü il ərzində uçot dərəcəsi üç dəfə 75 faiz bəndi artırılaraq ümumilikdə 9.0%-ə, sonra isə iki dəfə 100 faiz bəndi azaldılaraq ümumilikdə 8.0%-ə endirilmişdir.

Qlobal geosiyasi və geoiqtisadi vəziyyətlə bağlı qeyri-müəyyənliklər, habelə qlobal inflyasiyanın yüksək səviyyəsi risk olaraq qalsa da, ölkənin müsbət ticarət saldosu və strateji valyuta ehtiyatlarının artması maliyyə sisteminin fəaliyyət göstərdiyi makroiqtisadi mühitin sabitliyini qoruyub saxlamağa imkan verir. Bununla bərabər, həyata keçirilən adekvat monetar və fiskal siyasət makroiqtisadi sabitlik üzrə riskləri azaldır. Azərbaycan hökumətinin apardığı uyğun siyasət nəticəsində Azərbaycan manatının (AZN) xarici valyutalara qarşı məzənnəsi 2024-cü il ərzində sabit saxlanılmışdır.

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

---

3. BANKIN ƏMƏLİYYAT MÜHİTİ (davamı)

2024-cü il ərzində dünya reyting agentlikləri Azərbaycanın xarici və yerli valyutalarda əvvəlki müsbət suveren kredit reytinglərini təkrar təsdiqləyiblər. 2025-ci ilin fevral ayında Fitch Ratings Azərbaycanın xarici valyutada uzunmüddətli emitent defoltu reytingini (IDR) “BBB-” səviyyəsində, “sabit” proqnozla təsdiqləyib. Reyting çox güclü xarici ticarət balansı, aşağı dövlət borcu və böyük suveren fond aktivlərindən maliyyələşmə çevikliyi ilə dəstəklənir.

Siyasi və iqtisadi vəziyyətin mövcud təsirlərini proqnozlaşdırmaq çətindir, lakin bunun Azərbaycan iqtisadiyyatına təsiri daha çox ola bilər və bu da dövlət maliyyəsinin pisləşməsinə, maliyyə bazarlarının qeyri-sabitliyinə, kapital bazarlarında qeyri-likvidliyə, inflyasiyanın artmasına və milli valyutanın əsas xarici valyutalara nisbətə dəyərdən düşməsinə gətirib çıxara bilər.

Qeyd etmək lazımdır ki, Bank 2024-cü ilin may ayından etibarən Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı (“AMB”) tərəfindən verilmiş qərar əsasında əsas fəaliyyəti üzrə əməliyyatların aparılması müvəqqəti olaraq dayandırmışdır. Bu isə öz növbəsində Bankın gəlirinin azalmasının əsas səbəblərdən biridir.

Bankın rəhbərliyi mövcud iqtisadi mühitdə baş verən prosesləri müşahidə edir və Bankın yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin dayanıqlığını və inkişafını təmin etmək üçün qabaqlayıcı tədbirlər görür, Banka lazım olan vəsaitin təmin edilməsi üçün baş ofisdən subsidiya şəklində borc öhdəliyi təmin etmişdir.

Rəhbərlik, həmçinin Bankın fəaliyyətinin dayanıqlığını təmin etmək, öz müştərilərinə və işçilərinə dəstək olmaq üçün bütün zəruri tədbirlər görür:

- Bank müştərilərə təsir edən prosesləri yenidən nəzərdən keçirmiş və bu proseslərin optimallaşdırılması istiqamətində mühüm addımlar atmışdır;
- Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində Bankın müştəri kredit portfeli 73% azalmasına baxmayaraq maliyyə institutları üzrə kredit portfeli 34% artmışdır. Eyni zamanda investisiya portfeli ümumi portfelin əsas hissələrindən biridir.

Növbəti illərdə də Bank səmərəlilik və gəlirliliyin artması istiqamətində addımlar ataraq inkişafını davam etdirəcək.

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ

Maliyyə hesabatlarının tərtibatının əsasları:

Hazırkı maliyyə hesabatları maliyyə alətlərini ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanımaqla, eləcə də maliyyə alətlərini ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan (“FVTPL”) və ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan kateqoriyalarda yenidən qiymətləndirməklə, Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına (“BMHS Mühəsibat Uçotu Standartları”) uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən mühüm uçot siyasəti aşağıda göstərilir. Həmin uçot siyasəti başqa cür göstərilmədiyi hallarda, təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir.

Hazırkı maliyyə hesabatları hesabat verən müəssisəyə borc və ya səhm kapitalı təqdim edən investorlar hesab olunan əsas istifadəçilər üçün nəzərdə tutulur. Bu maliyyə hesabatları əsas istifadəçilərin biznes və maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti haqqında müvafiq anlayışa malik olması və məlumatı diqqətlə nəzərdən keçirib təhlil etməsi ehtimalına əsasən tərtib olunur.

Bu maliyyə hesabatlarının məqsədi yalnız rəhbərliyin əsas istifadəçilər üçün mühüm hesab etdiyi məlumatları açıqlamaqdır. Rəhbərlik mühüm məlumatları mühüm olmayan məlumatlarla qarışdırmaqla hazırkı maliyyə hesabatlarının anlaşılıqlığını azaltmamağa çalışır. Bununla əlaqədar olaraq, müvafiq qeydlərdə yalnız mühüm uçot siyasəti məlumatları açıqlanır.

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

---

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə əks etdirilən aktivlər (FVTPL) kateqoriyasında ölçülən maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır. Bütün digər maliyyə alətləri əməliyyat xərcləri də daxil olmaqla, ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: qiymətləndirmə kateqoriyaları. Bank maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalarda təsnifləşdirir: FVTPL, FVOCI və AC. Borc maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə ölçülməsi: (i) müvafiq aktivlər portfelinin idarə olunması üçün Bankın biznes modelindən və (ii) aktiv üzrə pul axınlarının xüsusiyyətindən asılıdır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: biznes model. Biznes model qiymətləndirmə tarixində mövcud olan portfel üzrə müəyyən edilmiş məqsədlərə nail olmaq üçün Bankın həyata keçirməyi planlaşdırdığı fəaliyyətə dair bütün müvafiq sübutlar əsasında aktivlər qrupu (portfel səviyyəsində) üçün müəyyən edilir. Biznes modelin müəyyən edilməsi zamanı Bankın nəzərə aldığı amillərə portfelin məqsədi və tərkibi, müvafiq aktivlər üzrə pul axınlarının əldə edilməsi ilə bağlı keçmiş təcrübə, risklərin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi üzrə yanaşmalar və aktivlər üzrə gəlirliliyin qiymətləndirilməsi üsulları daxildir. Bankın öz maliyyə aktivləri üçün biznes modellərin müəyyən edilməsi zamanı istifadə etdiyi əsas mülahizələr Qeyd 4-də göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: pul axınlarının xüsusiyyətləri. Biznes model müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi və ya müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi və maliyyə aktivlərinin satılması üçün aktivlərin saxlanılmasını nəzərdə tutduqda, Bank pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmadığını qiymətləndirir (SPPI təhlili).

Müqavilə şərtləri əsas kredit sazişinin şərtlərinə uyğun olmayan riskə və ya dəyişkənliyə məruz qalmanı nəzərdə tutduqda, müvafiq maliyyə aktivləri FVTPL kateqoriyasında təsnifləşdirilir və qiymətləndirilir. SPPI təhlili aktivin ilkin tanınması zamanı həyata keçirilir və sonradan yenidən qiymətləndirilmir. Bankın öz maliyyə aktivləri üçün SPPI təhlili həyata keçirdiyi zaman istifadə etdiyi əsas mülahizələr Qeyd 4-də göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi: GKZ üzrə ehtiyat. GKZ-nin qiymətləndirilməsi aşağıdakıları özündə əks etdirir: (i) bir sıra mümkün nəticələrin qiymətləndirilməsi yolu ilə müəyyən edilmiş obyektiv və ehtimal ilə ölçülmüş məbləğ, (ii) pulun zaman dəyəri və (iii) hesabat tarixində keçmiş hadisələr, cari şərtlər və proqnozlaşdırılan gələcək iqtisadi vəziyyət haqqında artıq xərc çəkmədən və ya çalışmadan əldə edilə bilən əsaslandırılmış və təsdiqlənmiş məlumat.

Hesabat tarixinə Bankın bütün borc alətləri amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür və GKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilir. Kredit öhdəlikləri və maliyyə zamanətləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri üçün maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda öhdəliyin tərkibində ayrıca ehtiyat tanınır.

Bank maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanaraq üç mərhələli dəyərsizləşmə modeli tətbiq edir. İlkin tanınma zamanı dəyərsizləşməmiş maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə təsnifləşdirilir. 1-ci Mərhələdə maliyyə aktivləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri növbəti 12 ay ərzində və ya müqavilədə nəzərdə tutulan ödəniş tarixinə qədər (12 ay bitənə qədər) baş verə bilən defolt hadisələri nəticəsində yaranmış bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri ("12 aylıq gözlənilən kredit zərəri") məbləğində qiymətləndirilir. Bank ilkin tanınma vaxtından etibarən kredit riskində əhəmiyyətli dərəcədə artımın ("SICR") baş verdiyini müəyyən edərsə, aktiv 2-ci Mərhələyə köçürülür və həmin aktiv üzrə gözlənilən kredit zərərləri bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri əsasında, yəni müqavilədə göstərilən ödəmə tarixinə qədər, lakin gözlənilən hər hansı qabaqcadan ödənişləri nəzərə almaqla ("bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri") qiymətləndirilir. Kredit riskində əhəmiyyətli dərəcədə artımın baş verməsinin Bank tərəfindən müəyyən edilməsi qaydası Qeyd 8-də təqdim edilir. Bank maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsini müəyyən edərsə aktiv 3-cü Mərhələyə köçürülür və həmin aktiv üzrə gözlənilən kredit zərərləri bütöv müddət

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

---

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

üçün gözlənilən kredit zərərləri kimi qiymətləndirilir. Dəyərsizləşmiş aktivlərin və defolt hadisəsinin Bank tərəfindən müəyyən edilməsi qaydası Qeyd 8-də izah edilir.

Müəyyən maliyyə alətləri üzrə istisna olaraq kredit zərərləri Bankın kredit riskinə məruz qaldığı müddət, yəni belə kredit zərərlərinin kredit riskinin idarə edilməsi tədbirləri vasitəsilə azaldılmasına qədər olan dövr ərzində (bu dövr kredit müqaviləsinin maksimum müddətindən artıq olsa belə) qiymətləndirilir. Bu, kreditin ödənilməsinin tələb edilməsi və istifadə olunmamış kredit xəttinin ləğv edilməsinə görə kredit zərərinə məruz qalan məbləğin müqavilədə nəzərdə tutulan bildiriş müddəti ilə məhdudlaşmaması ilə əlaqədardır.

Maliyyə aktivlərinin silinməsi: Maliyyə aktivlərini bərpa etmək üçün Bankın bütün praktiki imkanları tükəndikdə və Bank belə aktivlərin bərpasına dair gözləntilərin əsaslandırılmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tam və ya qismən silinir. Aktivlərin silinməsi tanınmanın dayandırılmasını əks etdirir. Bank müqaviləyə əsasən ödənilməli məbləğləri bərpa etməyə cəhd etdikdə, lakin həmin məbləğlərin bərpası ilə bağlı əsaslandırılmış gözləntiləri olmadıqda, barəsində hələ də məcburi bərpa tədbirləri görülən maliyyə aktivlərini silə bilər.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması və modifikasiyası. Bank aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Bank maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Qarşı tərəf satışa məhdudiyyətlər qoymadan aktiv tam olaraq əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq imkanına malik olmadıqda nəzarəti özündə saxlayır.

Bank bəzən maliyyə aktivləri üzrə müqavilə şərtlərinə yenidən baxır və ya onları dəyişdirir. Bu zaman Bank aşağıdakı amilləri nəzərə alaraq, müqavilə üzrə pul axınlarının modifikasiyasının əhəmiyyətli olduğunu qiymətləndirir: aktivin risk profilinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən hər hansı yeni müqavilə şərtləri (məsələn, mənfəətdə pay və ya kapital üzrə gəlirlilik), faiz dərəcəsidəki əhəmiyyətli dəyişikliklər, valyutada dəyişikliklər, aktivlə bağlı kredit riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən yeni və ya əlavə kredit təminatının yaranması və ya borcalanın maliyyə çətinliyi olduqda kreditin müddətinin əhəmiyyətli dərəcədə artırılması.

Yeni şərtlər əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndikdə əvvəlki aktiv üzrə pul axınlarını əldə etmək hüququ başa çatdığına görə Bank əvvəlki maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır və yeni aktiv ədalətli dəyərle tanıyır. Müqavilə şərtlərinə yenidən baxılması tarixi növbəti dəyərsizləşmənin hesablanması, o cümlədən kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması faktının müəyyən edilməsi üçün ilkin tanınma tarixi hesab edilir. Bundan əlavə, Bank yeni kreditin və ya borc alətinin SPPI meyarına uyğunluğunu qiymətləndirir. Tanınması dayandırılmış ilkin aktivin balans dəyəri ilə əhəmiyyətli dərəcədə modifikasiya edilmiş yeni aktivin ədalətli dəyəri arasındakı hər hansı fərq (fərqi mahiyyəti səhmdarlarla həyata keçirilən kapital əməliyyatına aid edilmədiyi təqdirdə) mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Müqavilə şərtlərinə qarşı tərəfin maliyyə çətinlikləri və əvvəlcədən razılaşdırılmış ödənişləri həyata keçirə bilməməsi səbəbindən yenidən baxılarsa, Bank aktiv üzrə risklərin və faydaların müqavilə şərtlərinin dəyişdirilməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndiyini müəyyən etmək üçün aktivlər üzrə ilkin və düzəliş edilmiş gözlənilən pul axınlarını müqayisə edir. Risklər və faydalar dəyişmədikdə, modifikasiya edilmiş aktiv ilkin aktivdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənmir və bu modifikasiya tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. Bank modifikasiya edilmiş müqavilə üzrə pul axınlarını ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırmaqla, ümumi balans dəyərini yenidən hesablayır və modifikasiya nəticəsində yaranan gəlir və ya zərəri mənfəət və ya zərərdə tanıyır.

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

---

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

Maliyyə öhdəliklərinin qiymətləndirmə kateqoriyaları. Hesabat tarixinə Bankın bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması. Maliyyə öhdəliyinin tanınması öhdəlik icra edildiyi halda dayandırılır (yəni, müqavilədə göstərilən öhdəlik yerinə yetirildikdə, ləğv edildikdə və ya icra müddəti başa çatdıqda).

Bank ilə onun əvvəlki kreditorları arasında şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olan borc alətlərinin mübadiləsi, eləcə də mövcud maliyyə öhdəliklərinin şərtlərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilməsi ilkin maliyyə öhdəliyinin icrası və yeni maliyyə öhdəliyinin tanınması kimi uçota alınır. Bundan əlavə, alətin ifadə edildiyi valyuta, faiz dərəcəsinin növündə dəyişikliklər, alətin konvertasiyası ilə bağlı yeni şərtlər və kredit üzrə xüsusi şərtlərdə dəyişikliklər kimi digər keyfiyyət amilləri nəzərə alınır. Borc alətlərinin mübadiləsi və ya şərtlərinin dəyişdirilməsi öhdəliyin icrası kimi nəzərə alınarsa, bütün xərclər və ya ödənilmiş komissiyalar öhdəliyin icrası üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Borc alətinin mübadiləsi və ya şərtlərinin dəyişdirilməsi öhdəliyin icrası kimi nəzərə alınmadıqda, bütün xərclər və ya ödənilmiş komissiyalar öhdəliyin balans dəyərinə düzəliş kimi əks etdirilir və modifikasiya edilmiş öhdəliyin qalan müddəti ərzində amortizasiya edilir.

Öhdəliklərin icrası ilə nəticələnməyən dəyişikliklər əvvəlki tarixlə məcmu amortizasiyanın hesablanması metodu ilə təxmini göstəricinin dəyişməsi kimi uçota alınır və bu zaman gəlir və ya zərər balans dəyərindəki fərqin iqtisadi mahiyyəti səhmdar ilə kapital əməliyyatlarına aid edilmədiyi təqdirdə, mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri: Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə nağd pul, məcburi ehtiyatlar istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankından alınacaq vəsaitlər, müxbir hesablar üzrə məhdudiyyət qoyulmamış vəsaitlər, eləcə də overnayt depozitlər və ilkin ödəniş müddəti üç aydan az olan depozitlər daxildir. Verilmə tarixində istifadəsi üç aydan çox müddətə məhdudiyyət qoyulmuş vəsaitlər maliyyə vəziyyəti və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlarda pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş dəyərlə qeydə alınır. Mərkəzi Bankın tədavül müddəti 90 gündən az olan notları pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin tərkibində göstərilir.

Mərkəzi Bankdakı məcburi ehtiyatlar: Mərkəzi Bankdakı məcburi ehtiyatlar amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınır və Bankın gündəlik əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi üçün nəzərdə tutulmayan faizsiz məcburi ehtiyat depozitlərini əks etdirir və bu səbəbdən pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın tərtib edilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər Bank tərəfindən kontragent banklara avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınır.

Borc qiymətli kağızlarına investisiyalar. Hesabat tarixinə Bankın bütün borc qiymətli kağızları amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür.

Səhmlərə investisiyalar. Bankın siyasəti səhmlərə investisiyaları yalnız investisiya gəlirləri yaratmaq üçün deyil, strateji məqsədlər üçün saxlanıldıqda FVOCI kateqoriyasında qiymətləndirməkdir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər. Müştərilərə verilmiş kreditlər müştərinin kreditini almaq və ya müştəriyə kredit vermək məqsədilə Bank tərəfindən müştərilərə nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Biznes model və pul axınlarının xüsusiyyətini nəzərə alaraq, müştərilərə verilmiş kreditlər müqavilə üzrə pul axınlarını əldə etmək məqsədilə saxlanıldıqda, həmin pul axınları SPPI meyarına uyğun olduqda və könüllü olaraq FVTPL kateqoriyasına aid edilmədikdə, Bank həmin kreditləri amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən maliyyə alətləri kateqoriyasına təsnifləşdirir.

Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar gözlənilən kredit zərərləri üzrə proqnoz modellərə əsasən müəyyən edilir. Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsində istifadə edilən ilkin məlumatlar, fərziyyələr və hesablama

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

---

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

üsuulları haqqında məlumat, eləcə də proqnozlaşdırılan məlumatların Bank tərəfindən GKZ modellərinə daxil edilməsi qaydası Qeyd 8-də göstərilir.

Yenidən mülkiyyətə keçmiş girovlar: Yenidən mülkiyyətə keçmiş girovlar vaxtı keçmiş kreditlərlə bağlı Bank tərəfindən əldə edilmiş maliyyə və qeyri-maliyyə aktivlərindən ibarətdir. Bu aktivlər əldə edildiyi zaman ilkin olaraq ədalətli dəyər də tanınır və aktivlərin növündən və Bankın həmin aktivləri istifadə etmək niyyətindən asılı olaraq əmlak və avadanlıqlar, digər maliyyə aktivləri, investisiya mülkiyyəti və digər aktivlərin tərkibində mal-material ehtiyatlarına daxil edilir. Yenidən mülkiyyətə keçmiş girovlar balans dəyəri və ya satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərin ən aşağı olanı ilə ölçülür.

Kreditlərin verilməsi ilə bağlı öhdəliklər: Bank kreditlərin verilməsi üçün öhdəliklər götürür. Belə öhdəliklər geri çağırılmayan öhdəliklər və ya geri çağırılması yalnız əhəmiyyətli dərəcədə mənfi dəyişikliklərə cavab olaraq mümkün olan öhdəliklərdir. Belə öhdəliklər ilkin olaraq adətən alınan ödəniş məbləği ilə təsdiqlənən ədalətli dəyər də tanınır. Bu məbləğ Bank tərəfindən müəyyən kredit müqaviləsinin bağlanacağı və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun istifadəsini planlaşdırmayacağı ehtimal olunan hallar istisna olmaqla, öhdəliyin müddəti ərzində düz xətt metodu ilə amortizasiya edilir; kreditlərin verilməsi ilə bağlı öhdəliklər üzrə komissiya gəlirləri gələcək dövrlərin gəlirləri kimi uçota alınır və ilkin tanınma zamanı kreditin balans dəyərinə daxil edilir. Hər bir hesabat dövrünün sonunda öhdəliklər aşağıdakı qaydada qiymətləndirilir:

(i) ilkin tanınma zamanı amortizasiya olunmamış qalıq məbləğində və (ii) GKZ modeli əsasında müəyyən edilmiş zərər üzrə ehtiyatın məbləğində. Öhdəlik bazar faiz dərəcəsindən aşağı faizlə kreditin verilməsini nəzərdə tutmadıqda, öhdəlik bu iki məbləğdən daha yüksək olanı ilə qiymətləndirilir. Kreditlərin verilməsi ilə bağlı öhdəliklərin balans dəyəri öhdəliklərə aid edilir. Kredit və istifadə edilməmiş kredit öhdəliyindən ibarət olan müqavilələrdə Bank istifadə edilməmiş kredit komponenti və kredit komponenti üzrə GKZ-ni ayrıca müəyyən edə bilmədikdə, istifadə edilməmiş kredit üzrə GKZ kredit zərərləri üzrə ehtiyat ilə birlikdə tanınır. Verilmiş kredit və istifadə edilməmiş kredit öhdəliyi üzrə məcmu GKZ kreditin ümumi balansı dəyərindən artıq olduqda, artıq olan hissə öhdəlik kimi tanınır.

Maliyyə zamanətləri: Maliyyə zamanətləri müəyyən debitorun borc aləti üzrə ilkin və ya dəyişdirilmiş şərtlərə əsasən ödənişləri vaxtında həyata keçirə bilmədiyi halda zamanət sahibinə dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsini Bankda tələb edir. Maliyyə zamanətləri ilkin olaraq "digər öhdəliklərdə" adətən alınan komissiya məbləğinə bərabər olan ədalətli dəyər də tanınır. Bu məbləğ zamanətin müddəti ərzində düz xətt metodu ilə amortizasiya edilir. Hər bir hesabat dövrünün sonunda zamanətlər aşağıdakı məbləğlərdən daha yüksək olanı ilə qiymətləndirilir: (i) zamanət üzrə zərər məbləği üçün gözlənilən zərər modeli ilə müəyyən edilən ehtiyat və (ii) ilkin tanınma zamanı amortizasiya olunmamış məbləğin qalığı. Bundan əlavə, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aktiv kimi tanınan alınacaq komissiyalar üçün gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat tanınır.

Vergilər. Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarət olub, il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Lakin, həmin və ya başqa dövrdə sair məcmu gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınan əməliyyatlara aid olan vergilər sair məcmu gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır.

Cari vergilər cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar ödəniləcək və ya vergi orqanlarından geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və sair əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

---

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Bankın fəaliyyəti ilə bağlı ƏDV, əmlak vergisi, ödəmə mənbəyində tutulan vergi və sair müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Əmlak və avadanlıqlar: Əmlak və avadanlıqlar gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış amortizasiyanı və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla ilkin dəyəri ilə tanınır. Tanınma meyarına uyğun gələndə, əmlak və avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, digər əməliyyat xərclərinə daxil edilir.

Amortizasiya: Aktiv istifadəyə hazır olduğu andan bu aktiv üzrə amortizasiya hesablanmağa başlayır. Amortizasiya aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

Binalar:	25 - 50 il	(2%)
Digər avadanlıq obyektləri:	4 – 5 il	(20%)
Mebel və digər avadanlıqlar:	5 – 10 il	(20%)
Kompüter və ofis avadanlığı:	4 – 6 il	(20%)
Nəqliyyat vasitələri:	8 – 10 il	(12.5%)

Aktivlərin qalıq dəyəri, faydalı istifadə müddəti və amortizasiya üsulları hər maliyyə ilinin sonunda yenidən nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onlara düzəlişlər edilir.

Qeyri-maddi aktivlər: Qeyri-maddi aktivlər proqram təminatı, lisenziyalardan və digər qeyri-maddi aktivlərdən ibarətdir.

Qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiya zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud olaraq müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 1-10 illik (10%) istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır.

Maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər: Maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər ilə təmsil olunan qarşı tərəf Maliyyə institutları tərəfindən Banka nağd pul və ya digər aktivlər şəklində avans verildiyi zaman qeydə alınır.

Müştərilər qarşısında öhdəliklər: Müştərilər qarşısında öhdəliklər fiziki şəxslər, dövlət müəssisələri və ya hüquqi şəxslər qarşısındakı maliyyə öhdəliklərini əks etdirir və amortizasiya olunmuş dəyərlə tanınır.

Subordinasiya borcu: Subordinasiya borcu, Bank Melli İran Baş ofisinə ödəniləcək törəmə olmayan uzunmüddətli öhdəlikdir və amortizasiya olunmuş dəyərde göstərilir. Borc, o halda subordinasiya borcu hesab edilir ki, iflas halında həmin borc bütün digər kreditorların ödənişindən sonra ödəniləcəkdir. Subordinasiya borcu Bankın 2-ci dərəcəli kapitalının elementidir.

Ehtiyatlar: Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlara qeyri-müəyyən müddət və ya məbləğə malik olan öhdəliklər daxildir. Bank ehtiyatları keçmiş hadisənin nəticəsi olan cari (hüquqi və ya konstruktiv) öhdəliyə sahib olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərələri təcəssüm etdirən resursların xaric olmasının tələb olunacağını ehtimal etdikdə və öhdəliyin məbləğini etibarlı qiymətləndirə biləndə tanıyır.

Nizamnamə: Adi səhmlər kapital kimi təsnifləşdirilir. Yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa əlaqəli olan kənar xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı maddələrin likvidlik ardıcılığı ilə təqdim edilməsi. Bank üçün dəqiq müəyyən edilə bilən əməliyyat dövrü olmadığına görə o, cari və uzunmüddətli aktiv və öhdəlikləri maliyyə

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

---

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca göstərmir. Bunun əvəzində aktiv və öhdəliklər likvidlik ardıcılığı ilə təqdim olunur.

Şərti öhdəliklər: Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal edildəndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Faiz gəlir və xərclərinin uçotu: Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metoduna əsasən hesablama metodu ilə qeydə alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zamanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və əməliyyat sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar alınmış və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Bank tərəfindən alınmış komissiya haqları, Bankın xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Bank kreditlərin verilməsi ilə bağlı öhdəlikləri FVTPL kateqoriyasına aid olunan maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Faiz gəlirləri dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (3-cü Mərhələ) istisna olmaqla, maliyyə aktivlərinin ümumi balans dəyərində effektiv faiz dərəcəsini tətbiq etməklə hesablanır. Belə aktivlər üzrə faiz gəlirini hesablayarkən dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, aktivin amortizasiya olunmuş dəyərində effektiv faiz dərəcəsi tətbiq edilir.

3-cü Mərhələyə təsnifləşdirilmiş maliyyə aktivləri üzrə kredit riski sonradan aktivin dəyərsizləşmədiyi təqdirdə azalarsa və bu azalma obyektiv olaraq aktivin dəyərsizləşmiş kimi müəyyən edilməsindən sonra baş verən hadisə (yəni, aktivin bərpa edilməsi) ilə əlaqələndirilsə, həmin aktiv 3-cü Mərhələdən yenidən təsnifləşdirilir və faiz gəliri ümumi balans dəyərində effektiv faiz dərəcəsi tətbiq etməklə hesablanır. Aktivin 3-cü Mərhələyə təsnifləşdirilməsinə görə əvvəllər mənfəət və ya zərərdə tanınmayan, lakin aktivin bərpa edilməsindən sonra əldə edilməsi gözlənilən əlavə faiz gəliri dəyərsizləşmənin azalması kimi tanınır.

Haqq və komissiya gəlirləri. Bank haqq və komissiya gəlirlərini müştərilərə göstərdiyi xidmətlərdən əldə edir. Haqlardan əldə edilən gəlir aşağıdakı iki kateqoriyaya bölünə bilər:

- Müəyyən zaman anında göstərilmiş xidmətlərdən komissiya gəliri

Haqq və komissiya gəlirləri müştərinin Bank tərəfindən göstərilən xidmətlərin faydasını eyni anda qəbul və istifadə etdiyi müəyyən dövr ərzində düz xətt metodu ilə tanınır. Müəyyən müddətdə göstərilmiş xidmətlərdən komissiya gəliri həmin müddət ərzində hesablanır. Bu haqlara komissiya gəliri daxildir. Kreditlərin verilməsi öhdəlikləri ilə bağlı haqlar (bu kreditlərin istifadə edilməsi ehtimalı yüksək olanda) və kreditlərlə bağlı digər haqlar (hər hansı əlavə xərclərlə birlikdə) gələcək dövrlərə aid edilir və kredit üzrə faktiki faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır.

- Əməliyyat xidmətlərinin göstərilməsindən komissiya gəliri

Haqq və komissiya gəlirləri Bank öz icra öhdəliyini yerinə yetirdiyi anda, adətən müvafiq əməliyyatı həyata keçirdikdən sonra tanınır. Alınmış və ya alınacaq haqq və komissiya məbləği fərqli icra öhdəlikləri kimi müəyyən edilmiş xidmətlər üzrə əməliyyat qiymətini əks etdirir. Üçüncü tərəf adından hər hansı əməliyyat və ya danışıqlarda iştirak müvafiq əməliyyat başa çatdıqdan sonra tanınır. Müəyyən gəlirlilik göstəriciləri ilə bağlı olan haqlar və ya haqqın komponentləri müvafiq meyarlar yerinə yetirildikdən sonra tanınır.

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan Manatı ilə)

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

Xarici valyutaların alqı-satqısı və konvertasiyası. Bank xarici valyutaların alqı-satqısı və mübadiləsi üzrə əməliyyatları kassa və bank hesabları vasitəsilə həyata keçirir. Əməliyyatlar Bank tərəfindən müəyyən edilən və əməliyyat tarixlərində rəsmi məzənnədən fərqli olan məzənnə ilə aparılır. Rəsmi məzənnə ilə Bankın müəyyən etdiyi məzənnə arasındakı fərqlər müəyyən icra öhdəliyi yerinə yetirildiyi anda xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir kimi tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi: Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Bankın əməliyyat və təqdimat valyutası olan Azərbaycan manatı ilə ("AZN") təqdim edilir.

Bank hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında 31 dekabr 2024 və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə mövcud olan aşağıdakı rəsmi məzənnələrdən istifadə etmişdir:

31 dekabr 2024-cü il   31 dekabr 2023-cü il

1 ABŞ Dolları/1 AZN	1.7000	1.7000
1 Avro/1 AZN	1.7724	1.8766

Qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddətinin məhdud və ya qeyri-məhdud olmasını qiymətləndirilir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyr-maddi aktivlər faydalı istifadə müddəti dövründə amortizasiya olunur. Məhdud istifadə müddəti olan qeyr-maddi aktivlər üçün faydalı istifadə müddəti və amortizasiya metodu ən azı hər maliyyə ilinin sonunda nəzərdən keçirilir. Faydalı istifadə müddətindəki və ya aktivə xas olan gələcək iqtisadi səmərənin gözlənilən istifadəsindəki dəyişikliklər sonradan mühasibat prinsiplərindəki dəyişiklik kimi nəzərə alınan amortizasiya dövrünün və metodologiyasının dəyişməsinə səbəb olur. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin amortizasiya xərcləri mənfəət və zərər hesabatında ayrı maddə kimi göstərilir.

Amortizasiya. Bankda amortizasiya azalan qalıq metoduna əsasən aşağıdakı faiz dərəcələri ilə hesablanır:

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Bankın həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Aktivlərin qalıq dəyərləri və faydalı xidmət müddətləri lazım olduqda hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər. Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər, müxbir banklar tərəfindən Banka nağd pul və ya digər aktivlər verildiyi andan qeydə alınır. Qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır. Bank verdiyi borcları geri aldıqda, həmin borc öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş məbləğ arasındakı fərq borcun ödənilməsi üzrə yaranan gəlir və ya xərclərə aid edilir. İlkin qiymətləndirmədən sonra, digər banklara ödəniləcək vəsaitlər EFD tətbiq olunmaqla amortizasiya olunmuş dəyərdə göstərilir. Amortizasiya olunmuş dəyər EFD-in ayrılmaz tərkib hissəsi olan xərclər və vəsaitlər alınan zaman əldə olunan güzəştlər nəzərə alınmaqla hesablanır.

Borc götürülmüş digər vəsaitlər. Borc götürülmüş digər vəsaitlərə rezident və qeyri-rezident banklar tərəfindən sabit ödəmə müddəti və sabit və ya dəyişən faiz dərəcələri ilə verilmiş kreditlər daxildir. Borc götürülmüş digər vəsaitlər amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır. İlkin qiymətləndirmədən sonra, borc götürülmüş digər vəsaitlər EFD tətbiq olunmaqla amortizasiya olunmuş dəyərdə göstərilir. Amortizasiya olunmuş dəyər EFD-in ayrılmaz tərkib hissəsi olan xərclər və vəsaitlər alınan zaman əldə olunan güzəştlər nəzərə alınmaqla hesablanır.

Mənfəət vergisi. Mənfəət vergisi Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

---

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə digər məcmu gəlirlərdə və ya kapitalda qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və zərərdə qeydə alınır. Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir.

Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda, təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlkən uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkən qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən, müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri o zaman hesablanır ki, bu çıxılmaların realizasiya oluna bilməsi üçün gələcəkdə kifayət qədər vergiyə cəlb ediləcək mənfəətin mövcudluğu ehtimal edilsin.

Qeyri-müəyyən vergi mövqeləri: Bankın qeyri-müəyyən vergi mövqeləri rəhbərlik tərəfindən hər bir hesabat dövrünün sonunda qiymətləndirilir. Rəhbərlik qrupun vergi mövqeyinə vergi orqanları tərəfindən etiraz edildiyi halda, əlavə vergi öhdəliklərinin yaranmasını ehtimal etdikdə, vergi öhdəlikləri nəzərə alınmır. Bu cür qiymətləndirmə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi qanunvericiliyinin təfsirinə və bu məsələlərə dair hər hansı məhkəmə və ya digər qurumların məlum qərarlarına əsasən aparılır. Mənfəət vergisi istisna olmaqla, cərimələr, penyalər və vergilər üzrə öhdəliklər hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərə dair rəhbərliyin ən yaxşı təxminləri əsasında uçota alınır.

Gəlir və xərclərin uçotu: Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri məcmu gəlirlər haqqında hesabatda effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablama metodu ilə qeydə alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, əməliyyat xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zamanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar əldə edilmiş və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Bank tərəfindən əldə edilmiş komissiya haqları, Bankın xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Bank, kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlikləri mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərlə qeydə alınan maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Kreditlərin və digər borc alətlərinin vaxtında qaytarılması ilə bağlı şübhə yarandıqda, onlar dəyərsizləşmə məbləğinin müəyyən edilməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması üçün istifadə edilən effektiv faiz dərəcəsi əsasında faiz gəlirlərini əks etdirməklə bərpa dəyərinə qədər azaldılır.

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

---

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

Bütün digər komissiya gəlirləri, digər gəlirlər və digər xərclər adətən göstərilməli olan ümumi xidmətlərdə faktiki göstərilmiş xidmətlərin payı kimi müəyyən edilmiş konkret əqdin tamamlanma dərəcəsindən asılı olaraq hesablama metodu ilə qeydə alınır. Sindikatlaşdırılmış kreditlər üzrə komissiya haqları, sindikatlaşdırma başa çatdıqda və Bank kredit paketinin hər-hansı hissəsini özündə saxlamadıqda və ya paketin bir hissəsini əqdin digər iştirakçıları kimi eyni effektiv faiz dərəcəsilə özündə saxladıqda, gəlir kimi əks etdirilir.

Üçüncü tərəflər üçün əqdlərin təşkili üzrə komissiya gəlirləri (məsələn, kreditlərin, səhmlərin və digər qiymətli kağızların alınması və yaxud qeyd olunan əməliyyatlar nəticəsində əldə edilmiş müəssisələrin alqısı və ya satışı) əqd başa çatdıqda qeydə alınır. İnvestisiya portfelinin idarə olunması və digər idarəetmə və məsləhət xidmətləri üzrə komissiya gəlirləri xidmətlərin göstərilməsinə dair müqavilələrin şərtlərinə uyğun olaraq adətən sərf edilmiş vaxta proporsional şəkildə əks etdirilir. İnvestisiya fondlarının aktivlərinin idarə olunması üzrə komissiya gəlirləri bu cür xidmətlərin göstərildiyi dövr ərzində göstərilmiş xidmətlərə proporsional şəkildə qeydə alınır. Eyni prinsip əmlakın idarə edilməsi, maliyyə planlaşdırması və uzun müddət ərzində davamlı olaraq göstərilən depozitari xidmətləri üçün tətbiq edilir.

Xarici valyuta əməliyyatları: Bankın funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Bankın funksional və hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

Monetar aktiv və öhdəliklər, ARMB-nin müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən müəssisənin funksional valyutasına çevrilir. Bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və ARMB-nin ilin sonuna olan rəsmi valyuta məzənnəsi ilə monetar aktiv və öhdəliklərin funksional valyutaya çevrilməsi nəticəsində yaranan müsbət və mənfi məzənnə fərqləri mənfəət və zərər hesabatında qeydə alınır. İlin sonuna qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə yerli valyutaya çevrilmə qeyri-monetar maddələrə, o cümlədən pay alətlərinə tətbiq edilmir. Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızların ədalətli dəyərinə təsiri ədalətli dəyər üzrə yenidən qiymətləndirmə nəticəsində gəlir və ya xərclərin bir hissəsi kimi qeydə alınır.

İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, məvaciblər, Azərbaycan Respublikası Dövlət Pensiya və Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar və işçilərlə bağlı digər xərclər Bankın işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır.

5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ MÜLAHİZƏLƏR

Bank maliyyə hesabatlarında uçota alınan məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə növbəti maliyyə ili ərzində təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar ehtimallar və təxminlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Fəaliyyətin fasiləsizliyi - Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarını fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə əsasən hazırlamışdır. Belə bir mülahizə irəli sürərkən rəhbərlik Bankın maliyyə vəziyyətini, cari planlarını, gələcək əməliyyatlar üzrə rentabelliği və maliyyə resurslarından istifadəni nəzərə almış, həmçinin son makro-iqtisadi dəyişikliklərin Bankın fəaliyyətinə təsirini təhlil etmişdir.

**5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ
MÜLAHİZƏLƏR (davamı)**

GKZ-nin qiymətləndirilməsi - GKZ-nin qiymətləndirilməsi müvafiq metodologiya, modellər və ilkin məlumatlardan istifadə etməklə aparılan əhəmiyyətli hesablamaadır. GKZ-nin qiymətləndirilməsi metodologiyasına dair ətraflı məlumat Qeyd 8-də təqdim edilir. Aşağıdakı komponentlər kredit zərərləri üzrə ehtiyata əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir: defolt anlayışı, kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması (SICR), defolt ehtimalı (PD), defolta məruz qalan dəyər (EAD), defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (LGD), eləcə də makroiqtisadi ssenarilər. Bank gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtimallar və faktiki kredit zərərləri arasındakı fərqlərin azaldılması məqsədilə modelləri və modellər üzrə məlumatları müntəzəm olaraq təhlil edir və təsdiqləyir.

Bərpa olunan kreditlər (məs: kredit kartları, overdraftlar) üzrə riskə məruz qalma. Müəyyən kredit mexanizmləri üzrə Bankın məruz qaldığı kredit riskinin həcmi kredit müqaviləsinin maksimum müddətindən artıq ola bilər. Bu istisna kredit və istifadə olunmamış kredit xəttindən ibarət olan müəyyən bərpa olunan kreditlərə, eləcə də Bankın müqavilə üzrə kreditin ödənilməsi tələb etməsi və istifadə olunmamış krediti ləğv etməsi ilə əlaqədar kredit zərərləri üzrə məruz qaldığı riski məhdudlaşdırmadığı hallara tətbiq edilir.

Belə kredit mexanizmləri üçün Bank gözlənilən kredit zərərlərini kredit riskinə məruz qaldığı dövr ərzində qiymətləndirir və GKZ-lər kredit riskinin idarə edilməsi tədbirləri hesabına azalmır. Bu istisnanın tətbiq edilməsi mülahizəyə əsaslanır. Rəhbərlik bu istisnanın tətbiq edildiyi fərdi və kommersiya kreditləri kimi kredit mexanizmlərinin müəyyən edilməsi üçün mülahizə irəli sürmüşdür. Bank bu istisnanı aşağıdakı xüsusiyyətlərə malik kredit mexanizmlərinə tətbiq etmişdir: (a) sabit ödəmə müddəti və ya strukturunun olmaması, (b) müqaviləyə müqavilədə nəzərdə tutulan qaydada xitam verilməsi imkanının kredit riskinə məruz qalmanın gündəlik idarə edilməsi məqsədilə istifadə edilməməsi və yalnız ayrıca kredit mexanizmi səviyyəsində kredit riskinin artması Banka məlum olduqda müqaviləyə xitam verilməsi, və (c) risklərin qrup şəklində idarə edilməsi. Bundan əlavə, Bank GKZ-nin qiymətləndirilməsi dövrünün, o cümlədən risklərə məruz qalmanın başlanma və gözlənilən başa çatma tarixinin müəyyən edilməsi üçün mülahizə irəli sürmüşdür.

Bank əvvəlki dövrlər üzrə məlumat və təcrübə ilə bağlı aşağıdakıları nəzərdən keçirmişdir: (a) Bankın analoji alətlər üzrə kredit riskinə məruz qaldığı dövr, o cümlədən kredit riskindəki əhəmiyyətli dərəcədə artımın qiymətləndirildiyi dövrün başlanğıcını müəyyən edən kredit mexanizmindəki son əhəmiyyətli modifikasiya tarixi (b) kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artmasından sonra analoji maliyyə alətləri üzrə defolt hallarının baş verə biləcəyi müddət və (c) kredit riskinin idarə edilməsi tədbirləri (məs: istifadə edilməmiş kredit limitlərinin azaldılması və ya ləğv edilməsi), vaxtından əvvəl ödəniş əmsalı və kreditlərin gözlənilən ödəmə müddətinə təsir göstərən digər amillər. Bu amillərdən istifadə edərkən Bank bərpa edilən kredit mexanizmləri portfellerini alt-qruplara bölür və əvvəlki dövrlərin məlumatları və təcrübəsinə, eləcə də proqnozlaşdırılan məlumatlara əsasən ən uyğun amilləri tətbiq edir.

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması: Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması ilə bağlı qiymətləndirmə aparmaq üçün Bank hesabat və ilkin tanınma tarixlərinə maliyyə aktivləri üzrə hesablanmış müvafiq defolt risklərini müqayisə edir. Qiymətləndirmə zamanı hesabat tarixinə kredit riskinin müəyyən səviyyəsi deyil, kredit riskinin nisbətən artması nəzərdən keçirilir. Bank əldə olunması əlavə xərc tələb etməyən dəstəkləyici və əsaslandırılmış məlumatları, o cümlədən müəyyən müştəri portfellerinin davranış aspektləri daxil olmaqla, bir sıra amilləri nəzərə alır. Bank defolt anına qədər kredit riskinin artması ilə bağlı davranış əlamətlərini müəyyən edir və müvafiq proqnozlaşdırılan məlumatları fərdi maliyyə aləti və ya portfel səviyyəsində kredit riskinin qiymətləndirilməsində istifadə edir. Qeyd 8-ə baxın.

**5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ
MÜLAHİZƏLƏR (davamı)**

Biznes modelin qiymətləndirilməsi: Maliyyə aktivləri biznes model əsasında təsnifləşdirilir. Biznes modeli qiymətləndirərkən rəhbərlik birləşmə səviyyəsini və maliyyə alətləri üzrə portfelleri müəyyən etmək üçün mülahizələrdən istifadə etmişdir. Satış əməliyyatlarını qiymətləndirərkən Bank onların əvvəlki dövrlərdə baş vermə tezliyini, müddətini və dəyərini, satış səbəblərini və gələcək satışlar ilə bağlı gözləntiləri nəzərə alır. Kredit keyfiyyətinin pisləşməsinə görə potensial zərərlərin azaldılmasına yönəldilmiş satış əməliyyatları “pul axınlarının əldə edilməsi” biznes modelinə uyğun hesab edilir. Kredit riskinin idarə olunması tədbirləri ilə bağlı olmayan ödəmə müddətinə qədər həyata keçirilən digər satışlar da nadir hallarda baş verməsi və dəyərinin ayrılıqda və ya məcmu olaraq əhəmiyyətli olmaması şərtilə, “pul axınlarının əldə edilməsi” biznes modelinə uyğun hesab edilir. Bank satış əməliyyatlarının əhəmiyyətini satışların həcmi ilə portfelin orta müddəti ərzində biznes modeli qiymətləndirilən portfelin dəyərini müqayisə etməklə qiymətləndirir. Bundan əlavə, yalnız “stress” ssenarilərdə və ya Bankın nəzarətində olmayan, təkrar baş verməyən və Bank tərəfindən proqnozlaşdırıla bilməyən ayrıca hadisə ilə bağlı gözlənilən maliyyə aktivlərinin satışı biznes modelin məqsədi ilə əlaqəli olmayan satış əməliyyatı hesab olunur və müvafiq maliyyə aktivlərinin təsnifatına təsir göstərmir.

“Pul axınlarının əldə edilməsi və satılması” biznes modelində aktivlərin pul axınlarının əldə edilməsi üçün saxlanılması nəzərdə tutulsa da, aktivlərin biznes modelin məqsədlərinə (likvidlik ehtiyaclarının idarə olunması, müəyyən faiz gəlirlərinin əldə edilməsi və ya maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivlərin maliyyələşdirdiyi öhdəliklərin müddəti ilə uyğunlaşdırılması) nail olmaq üçün satışı onun tərkib hissəsi hesab edilir.

Digər kateqoriyaya əsasən satış vasitəsilə mənfəət əldə etmək üçün pul axınlarının reallaşdırılması məqsədilə idarə olunan maliyyə aktivləri üzrə portfeller daxildir. Bu biznes model adətən müqavilədə nəzərdə tutulan pul axınlarının əldə edilməsi ilə əlaqəlidir.

Bankın borc qiymətli kağızları yalnız “stress” ssenaridə satılacağı ehtimalına əsasən “pul axınlarının əldə edilməsi” biznes modelinə aid edilir.

Pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişləri (“SPPI”) meyarına uyğunluğunun qiymətləndirilməsi. Maliyyə aktivləri üzrə pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğunluğunu müəyyən etmək üçün mülahizələrin irəli sürülməsi tələb edilir.

Pulun zaman dəyəri elementi aşağıdakı hallarda dəyişdirilə bilər, məsələn, müqavilə üzrə faiz dərəcəsi mütləq olaraq dəyişdikdə, lakin bu dəyişikliyin müddəti borc aləti üzrə faiz dərəcəsinin qüvvədə olduğu müddətə uyğun gəlmədikdə (məsələn, kredit üç aylıq banklararası faiz dərəcəsinə əsaslanır, lakin həmin faiz dərəcəsi hər ay dəyişdirilir). Pulun zaman dəyərinin dəyişdirilməsi effekti hər bir dövrdə və məcmu olaraq maliyyə alətinin istifadə müddəti ərzində müvafiq alət üzrə pul axınlarını yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun olan pul axınlarından ibarət baza borc aləti ilə müqayisə etməklə qiymətləndirilmişdir. Qiymətləndirmə maliyyə bazarlarında baş verə bilən əsaslandırılmış mümkün maliyyə stress-ssenariləri daxil olmaqla, bütün əsaslandırılmış mümkün ssenarilər üçün həyata keçirilmişdir. Ssenaridə nəzərdə tutulan pul axınları bazadan əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndikdə, qiymətləndirilən alət üzrə pul axınları yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun gəlmir və maliyyə aləti sonradan FVTPL kateqoriyasında qeydə alınır.

Bank müqavilə üzrə pul axınlarının müddətini və ya məbləğini dəyişən müqavilə şərtlərini müəyyən etmiş və nəzərdən keçirmişdir. Pul axınları o halda yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun hesab edilir ki, kreditin şərtlərinə görə onu vaxtından əvvəl ödəmək mümkün olsun, vaxtından əvvəl ödənilən məbləğ əsas borcu və hesablanmış faizləri, eləcə də müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verilməsinə görə əsaslandırılmış əlavə kompensasiyanı özündə əks etdirdirsin. Aktiv üzrə əsas məbləğ əsas borc üzrə sonrakı ödənişlər (yəni,

5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ MÜLAHİZƏLƏR (davamı)

effektiv faiz metodundan istifadə etməklə müəyyən edilmiş faizsiz ödənişləri) çıxılmaqla, ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərə bərabərdir. Bu qaydada istisna hal olaraq standart, həmçinin qabaqcadan ödəniş elementlərinə malik olan alətlərə yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun olmaq üçün aşağıdakı şərtlərə cavab verməyə imkan yaradır: (i) aktiv mükafat və ya güzəştə verildikdə (ii) qabaqcadan ödəniş məbləği müqavilə üzrə nominal dəyərdən və hesablanmış faizlərdən, eləcə də müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verilməsinə görə əsaslandırılmış əlavə kompensasiyadan ibarət olduqda və (ii) ilkin tanınma zamanı vaxtından əvvəl ödəniş elementinin ədalətli dəyəri əhəmiyyətsiz olduqda.

Təminatın dəyərini müəyyən edilməsi: Rəhbərlik təminatın bazar dəyərini müntəzəm olaraq nəzərdən keçirir. Rəhbərlik təminatın ədalətli dəyərini cari vəziyyətə uyğunlaşdırmaq üçün öz mülahizəsindən və ya müstəqil rəydən istifadə edir. Tələb edilən təminat məbləği və ya girov kontragentin kredit riskinin qiymətləndirməsindən asılıdır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin tanınması: Bank adi fəaliyyəti gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. BMHS 9-a uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərdə tanınmalıdır. Lakin həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün aktiv bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar 2024-cü ildə aparılmamışdır.

Maliyyə aktivlərinin modifikasiyası: Maliyyə aktivləri müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq modifikasiya edildikdə (məs: onların şərtlərinə yenidən baxıldıqda), Bank bu modifikasiyanın əhəmiyyətli olub olmadığını və ilkin aktivin tanınmasının dayandırılmasına və yeni aktivin ədalətli dəyərlə tanınmasına gətirib çıxarmalı olub-olmadığını qiymətləndirir. Bu qiymətləndirmə əsasən müvafiq uçot siyasətində qeyd olunan keyfiyyət amillərinə əsaslanır və əhəmiyyətli mülahizələrin tətbiq olunmasını tələb edir. Xüsusilə, Bank şərtlərinə yenidən baxılmış dəyərsizləşmiş kredit müqavilələrinin tanınmasının dayandırılması, eləcə də yeni tanınmış kreditlərin ilkin tanınma zamanı dəyərsizləşmiş kreditlər kimi nəzərdən keçirilməsi kimi məsələlərə dair qərar qəbul edərkən mülahizə irəli sürür. Tanınmanın dayandırılması zərurəti ilə bağlı qərar belə modifikasiya nəticəsində risk və faydaların, yəni, gözlənilən pul axınlarının (müqavilədə nəzərdə tutulmayan pul axınları)

dəyişməsindən asılıdır. Rəhbərlik belə kreditlərin modifikasiyası nəticəsində risk və faydaların dəyişmədiyini və buna görə də mahiyyət etibarilə bütün bu dəyişikliklərin və kreditlərin tanınmasının dayandırılmadığını və dəyərsizləşmiş kreditlər mərhələsindən yenidən təsnifləşdirilmədiyini müəyyən etmişdir.

Maliyyə aktivlərinin silinmə siyasəti: Maliyyə aktivlərini bərpa etmək üçün Bankın bütün praktiki imkanları tükəndikdə və Bank belə aktivlərin bərpasına dair gözləntilərin əsaslandırılmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tam və ya qismən silinir. Bərpasına dair əsaslandırılmış gözləntiləri olmayan pul axınlarının müəyyən edilməsi mülahizə tələb edir. Rəhbərlik bərpasına dair əsaslandırılmış gözləntiləri olmayan aktivlər üçün aşağıdakı amilləri nəzərdən keçirmişdir: likvidasiya prosesi və ya müflis olma proseduru, eləcə də məhkəmə qərarı.

Bank növbəti il ərzində hesabatlarda əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və təxminlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar

**5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ
MÜLAHİZƏLƏR (davamı)**

mülahizələr və növbəti il ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Kreditlər və avansların dəyərsizləşməsi üzrə zərər: Bütün maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyerdə ölçülür (müsbət və ya mənfi). Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri isə mənfəət və zərər hesabatında ədalətli dəyerdə göstərilmədiyi halda, əməliyyat xərcləri ilə ölçülür.

Qanunvericilik: Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif dəyişikliklərə məruz qalır.

Təxirə salınmış vergi aktivinin uçotu: Uçota alınmış təxirə salınmış xalis vergi aktivini vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini müvafiq vergi faydasının realizasiya oluna biləcəyi zaman qeydə alınır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəətin və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydası məbləğinin müəyyən edilməsi rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış ortamüddətli biznes planına və onun ekstrapolyasiya nəticələrinə əsaslanır. Biznes-plan rəhbərliyin şəraitə adekvat olan təxminlərinə əsaslanır.

Fasiləsiz fəaliyyət prinsipi: Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarını fasiləsiz fəaliyyət prinsipinə əsasən hazırlamışdır. Belə bir mülahizə irəli sürərkən rəhbərlik Bankın maliyyə vəziyyətini, mövcud planları, əməliyyatların gəlirliliyini və maliyyə resurslarından istifadəni nəzərə almış və son maliyyə böhranının Bankın gələcək əməliyyatlarına təsirini təhlil etmişdir.

Rəhbərliyin ölçü və hesabatlarına əsasən Bank növbəti 12 ay ərzində likvidlik ehtiyaclarını tənzimləyə biləcək və buna əsasən hazırkı maliyyə hesabatları fasiləsizlik prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

Cari dövr üçün tətbiq olunan yeni və düzəliş edilmiş MHBS-lər

Aşağıdakı yenidən işlənmiş standartlar 1 yanvar 2023-cü il tarixindən qüvvəyə minmişdir:

BMHS 17 “Sığorta müqavilələri” (18 may 2017-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlanan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMHS 17 müəssisələrə sığorta müqavilələrinin uçotu üzrə mövcud praktikanı tətbiq etməyə icazə verən BMHS 4-ü əvəz edir. BMHS 4-ə əsasən investorlar analoji sığorta Banklarında maliyyə nəticələrini müqayisə etmək və üzləşdirməkdə çətinlik çəkirdilər. BMHS 17 sığortaçının təkrarsığortaya verdiyi müqavilələr daxil olmaqla, bütün növ sığorta müqavilələrinin uçotu üçün prinsiplərə əsaslanan yeganə standartdır. Bu standart əsasən sığorta müqavilələri qrupu: (i) müqavilələrin icrası üzrə pul axınları haqqında bütün mövcud məlumatları müşahidə edilə bilən bazar məlumatlarına uyğun olaraq nəzərə alan gələcək pul axınlarının riskə görə tənzimlənmiş cari dəyərində (müqavilələrin icrası üzrə pul axınları); üstə gəl (dəyər öhdəlik olduqda) və ya çıxılsın (dəyər aktiv olduqda); (ii) müqavilələr qrupu üzrə bölüşdürülməmiş mənfəətin (müqavilə üzrə xidmət marjası) məbləğində tanınmalı və qiymətləndirilməlidir. Sığortaçılar sığorta müqavilələri qrupundan yaranan gəliri sığorta təminatının təqdim edildiyi dövr ərzində, eləcə də riskdən azad olunduğu halda tanıyır. Müqavilələr qrupu üzrə zərər mövcuddursa və ya mövcud olarsa müəssisə dərhal zərəri tanıyır.

BMHS 17 və BMHS 4-ə dəyişikliklər (25 iyun 2020-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlanan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Dəyişikliklər BMHS 17-nin tətbiqini asanlaşdırmaq, həmçinin standart və ona keçidlə bağlı müəyyən tələbləri sadələşdirmək üçün bəzi izahlardan ibarətdir. Bu

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

**5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ
MÜLAHİZƏLƏR (davamı)**

dəyişikliklər BMHS 17-nin səkkiz sahəsini əhatə edir və standartın əsas prinsiplərinin dəyişdirilməsini nəzərdə tutmur. BMHS 17-yə aşağıdakı dəyişikliklər edilmişdir:

- Qüvvəyə minmə tarixi: BMHS 17-nin qüvvəyə minmə tarixi (dəyişikliklər daxil olmaqla) 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə qədər iki il təxirə salınmışdır; BMHS 4 ilə müəyyən olunan BMHS 9-un tətbiqindən müvəqqəti azadolmanın qüvvədə olma müddəti də 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə qədər təxirə salınmışdır.
- Sığorta müqaviləsinin əldə edilməsi zamanı pul axınlarının gözlənilən bərpası: Müəssisələr sığorta müqaviləsinin əldə edilməsi xərclərinin bir hissəsini gələcəkdə yenilənməsi gözlənilən müvafiq müqavilələrə ayırmalı və bu xərcləri müəssisə yenilənmiş müqavilələr tanıyana qədər aktiv kimi tanımalıdır. Müəssisələr hər bir hesabat tarixinə aktivin bərpa olunma ehtimalını qiymətləndirməli və maliyyə hesabatları üzrə qeydlərdə həmin aktiv haqqında məlumat təqdim etməlidir.
- İnvestisiya xidmətləri ilə əlaqəli müqavilə üzrə xidmət marjası: Dəyişən haqların bölüşdürülməsi yanaşması üzrə müqavilələr və ümumi modelə əsasən 'investisiya gəlirlərinin əldə edilməsi ilə bağlı xidmətlər' üzrə digər müqavilələr üçün sığorta təminatı üzrə faydaların həcmi, eləcə də sığorta təminatı və investisiya xidmətləri üzrə gözlənilən dövrü nəzərə almaqla, təminat vahidləri müəyyən edilməlidir. İnvestisiya fəaliyyəti ilə əlaqəli xərclər müəssisənin belə fəaliyyəti sığortalılara sığorta təminatından əldə olunan faydaları artırmaq məqsədilə həyata keçirildiyi halda, sığorta müqaviləsi çərçivəsində pul axınları kimi daxil edilməlidir.
- Təkrarsığortaya verilmiş sığorta müqavilələri - zərərlərin ödənilməsi: Müəssisə zərərli baza sığorta müqavilələri qrupunun ilkin tanınması və ya zərərli baza sığorta müqavilələrinin qrupa əlavə edilməsi zamanı zərəri tanıdıqda, müvafiq təkrarsığortaya verilmiş sığorta müqavilələri qrupundakı müqavilə üzrə xidmət marjasına düzəliş etməli və belə müqavilələr üzrə gəliri tanımalıdır. Təkrarsığortaya verilmiş sığorta müqaviləsi üzrə ödənilən zərərin məbləği baza sığorta müqavilələri üzrə tanınmış zərəri müəssisənin təkrarsığortaya verilmiş sığorta müqaviləsi üzrə ödənilməsi gözlədiyi baza sığorta müqavilələri üzrə zərərlərin nisbətində vurmaqla müəyyən edilir. Bu tələb yalnız təkrarsığortaya verilmiş sığorta müqaviləsi baza sığorta müqavilələri üzrə zərərin tanınmasından əvvəl və ya onunla eyni vaxtda tanındıqda tətbiq edilməlidir.
- Digər dəyişikliklər: Digər dəyişikliklərə aşağıdakılar daxildir: bəzi kredit kartı (və ya oxşar) müqavilələri və bəzi kredit müqavilələrində tətbiq sahəsi ilə bağlı istisnalar; sığorta müqavilələri üzrə aktiv və öhdəliklərin maliyyə vəziyyəti hesabatında qruplar əvəzinə portfellər üzrə təqdim edilməsi; təkrarsığortaya verilmiş sığorta müqavilələrindən və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qeyri-törəmə maliyyə alətlərindən istifadə edərək maliyyə risklərini azaltmaq üçün risklərin azaldılması imkanının tətbiqi; BMHS 17-ni tətbiq edərkən əvvəlki aralıq maliyyə hesabatlarındakı uçot təxminlərinə dəyişikliklər etmək üçün uçot siyasəti seçimi; sığorta müqaviləsinin şərtlərinə əsasən müəyyən sığortalıya aid edilən mənfəət vergisi ödənişlərinin və daxilolmaların müqavilələrin icrası üzrə pul axınlarına daxil edilməsi; keçid dövründə tələblərdən seçim əsasında azadolmalar və digər kiçik dəyişikliklər.

Bank icra zamanətləri, sığorta Bankləri ilə birgə müqavilələr və ya BMHS 17 ilə əhatə olunan sığorta müqaviləsi anlayışına cavab verən digər alətlər təqdim etmir.

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

**5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ
MÜLAHİZƏLƏR (davamı)**

BMHS 17-yə dəyişikliklər – BMHS 17-nin tətbiqi zamanı sığortaçılar üçün keçid imkanı (9 dekabr 2021-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMHS 17-yə keçid tələblərinə edilmiş dəyişiklik sığortaçılara investorlar üçün BMHS 17-nin ilkin tətbiqi ilə bağlı məlumatın faydalılığını artırmaq imkanı yaradır. Dəyişiklik yalnız sığortaçıların BMHS 17-yə keçidinə aiddir və BMHS-in hər hansı digər tələblərinə təsir göstərmir. BMHS 17 və BMHS 9-da keçid tələbləri müxtəlif tarixlərdə tətbiq ediləcək və BMHS 17-nin ilkin tətbiqi zamanı təqdim olunan müqayisəli məlumatların təsnifatında aşağıdakı birdəfəlik fərqlərlə nəticələnəcək: cari dəyərlə ölçülən sığorta müqaviləsi öhdəlikləri ilə amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan hər hansı əlaqəli maliyyə aktivləri arasında uçot uyğunsuzluğu; müəssisə BMHS 9-a uyğun olaraq müqayisəli məlumatlara dəyişiklik etməyi seçərsə, müqayisəli dövrdə tanınması dayandırılmış maliyyə aktivləri (BMHS 9 tətbiq olunmayacaq) və digər maliyyə aktivləri (BMHS 9 tətbiq olunacaq). Bu dəyişiklik sığortaçılara həmin müvəqqəti uçot uyğunsuzluqlarına yol verməməyə kömək edəcək və nəticədə investorlar üçün müqayisəli məlumatların faydalılığını artıracaq. Bu, sığortaçılara maliyyə aktivləri haqqında müqayisəli məlumatları təqdim etmək imkanı yaradır. Müəssisə, BMHS 17-nin ilkin tətbiqi zamanı müqayisəli məlumatların təqdimatı məqsədləri üçün BMHS 9-a uyğun olaraq retrospektiv dəyişiklik edilmədən belə maliyyə aktivlərinə təsnifat düzəlişi tətbiq edə bilər. Keçid imkanı hər bir maliyyə aləti üçün ayrıca tətbiq edilə bilər; müəssisəyə müqayisəli məlumatları sanki BMHS 9-un təsnifat və qiymətləndirmə tələblərinin həmin maliyyə alətinə tətbiq edilmiş kimi təqdim etməyə imkan verəcək, lakin müəssisədən BMHS 9-un dəyərsizləşmə tələblərinin tətbiqini tələb etməyəcək.

Bundan əlavə, seçim imkanı maliyyə aktivinə təsnifat düzəlişi tətbiq edən müəssisədən həmin aktivə BMHS 9-a uyğun olaraq necə təsnifləşdirəcəyini müəyyən etmək üçün keçid tarixinə mövcud olan əsaslı və təsdiqləyici məlumatların istifadəsini tələb edir.

BMUS 1 və BMHS-in tətbiqi üzrə 2 nömrəli praktiki tövsiyələrə dəyişikliklər: Uçot siyasəti haqqında açıqlamalar (12 fevral 2021-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMUS 1-ə dəyişikliklər müəssisələrdən mühüm uçot siyasəti deyil, əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarının açıqlanmasını tələb edir. Bu dəyişiklik əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarını müəyyənləşdirir. Bundan əlavə, dəyişikliyə əsasən uçot siyasəti məlumatlarının əhəmiyyətli olması o zaman gözlənilə bilər ki, belə məlumat olmadıqda maliyyə hesabatlarının istifadəçiləri maliyyə hesabatlarındakı digər əhəmiyyətli məlumatları anlaya bilməsin. Dəyişiklik müəssisənin maliyyə hesabatları üçün əhəmiyyətli hesab oluna bilən uçot siyasəti məlumatlarına dair nümunələr təqdim edir. Bundan başqa, BMUS 1-ə edilən dəyişikliyə əsasən əhəmiyyətli olmayan uçot siyasəti məlumatlarının açıqlanmasına ehtiyac olmadığı qeyd olunur. Bununla birlikdə, belə məlumatlar açıqlandığı təqdirdə əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarının açıqlanmasına mane olmamalıdır. Bu dəyişikliyi dəstəkləmək məqsədilə, uçot siyasətindəki açıqlamalara əhəmiyyətlik konsepsiyasının tətbiqi ilə bağlı təlimat əlavə etmək üçün BMHS-in tətbiqi üzrə 2 nömrəli tövsiyələrə (“Əhəmiyyətliklə bağlı mühakimələrin yürüdülməsi”) dəyişiklik edilmişdir. Bu dəyişikliklər mühüm hesab edilməyən uçot siyasətini maliyyə hesabatlarında əks etdirməməklə, onların təqdimatında dəyişikliklərə gətirib çıxarmışdır.

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

**5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ
MÜLAHİZƏLƏR (davamı)**

BMUS 8-ə dəyişikliklər: Uçot təxminlərinin müəyyən edilməsi (12 fevral 2021-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMUS 8-ə edilmiş dəyişiklik müəssisələrin uçot siyasətindəki dəyişiklikləri uçot təxminlərindəki dəyişikliklərdən necə fərqləndirməli olduğunu izah edir.

BMUS 12-yə dəyişiklik: Vahid əməliyyatdan yaranan aktiv və öhdəliklərə aid təxirə salınmış vergilər (7 may 2021-ci ildə dərc edilib və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMUS 12-yə dəyişikliklər icarə və istismardan çıxarma öhdəlikləri kimi əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergilərin uçota alınması qaydasını izah edir. Müəyyən hallarda müəssisələr aktiv və ya öhdəliklərin ilk dəfə uçota alınması zamanı təxirə salınmış verginin tanınması öhdəliyindən azad edilir. Əvvəllər bu istisnanın icarə və istismardan çıxarma öhdəliklərinə şamil edilib-edilməməsi ilə bağlı müəyyən qeyri-müəyyənlik olmuşdur, halbuki hər iki əməliyyat üçün aktiv və öhdəlik tanınır. Bu dəyişikliklər, istisnanın tətbiq edilmədiyini və müəssisələrin belə əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergini tanımalı olduğunu aydınlaşdırır. BMUS 12-yə dəyişikliklər müəssisələrdən ilkin tanınma zamanı vergi bazasını artıran və azaldan bərabər məbləğdə müvəqqəti fərqlərə səbəb olan əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergini tanımağı tələb edir. Bu dəyişiklik təxirə salınmış vergi aktivin/öhdəliyin növü üzrə təqdimatına təsir göstərmişdir (Qeyd 20).

BMUS 12-yə “Mənfəət vergisi” dəyişikliklər: Beynəlxalq vergi islahatı – Pillar II model qaydaları (23 may 2023-cü ildə dərc olunub). 2023-cü ilin may ayında BMUSŞ tərəfindən BMUS 12-yə (“Mənfəət vergisi”) məhdud məzmunlu dəyişikliklər edilmişdir. Bu dəyişikliklər İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (İÖİT) beynəlxalq vergi islahatları çərçivəsində dərc etdiyi Pillar II model qaydalarının tezliklə tətbiqinə cavab olaraq edilmişdir. Dəyişikliklər Pillar II model qaydalarını tətbiq edən qüvvədə olan və ya mahiyyətə qüvvəyə minmiş vergi qanunvericiliyindən irəli gələn təxirə salınmış vergilərin tanınması və açıqlanması tələbi üzrə müvəqqəti istisnanı nəzərdə tutur. Müəssisələr bu istisnanı dərhal tətbiq edə bilər, lakin məlumatların açıqlanması tələbləri 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün tələb olunur.

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı hallarda, bu dəyişikliklərin tətbiqi Bankın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.

6. YENİ UÇOT QAYDALARI

1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün məcburi xarakter daşıyan və Bank tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

BMHS 16-ya (“İcarələr”) dəyişikliklər - Satış və geriye icarə öhdəliyi (22 sentyabr 2022-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Dəyişikliklər BMHS 15-in tələblərinə uyğun olaraq satış kimi uçota alınmalı olan satış və geriye icarə əməliyyatlarına aiddir. Bu dəyişikliklərə əsasən satıcı-icarəyə götürən əməliyyat nəticəsində yaranan öhdəlikləri sonradan elə şəkildə qiymətləndirməlidir ki, aktiv üzərində saxladığı istifadə hüququ ilə bağlı hər hansı gəliri və ya zərəri tanımasın. Bu, hətta indeks və ya dərəcələrdən asılı olmayan dəyişən icarə ödənişlərini etmək öhdəliyi olsa belə, gəlirin təxirə salınmasını nəzərdə tutur.

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

---

6. YENİ UÇOT QAYDALARI (davamı)

BMUS 1-ə dəyişikliklər – Öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi (ilkin olaraq 23 yanvar 2020-ci ildə dərc olunub və sonradan 15 iyul 2020-ci il və 31 oktyabr 2022-ci il tarixlərində dəyişikliklər edilmiş, yekun olaraq 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliklər hesabat dövrünün sonunda mövcud olan hüquqlardan asılı olaraq, öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirildiyini izah edir. Əgər müəssisə hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin icrasını ən azı on iki ay müddətinə təxirə salmaq üçün əsaslı hüquqa malikdirsə, o zaman öhdəliklər uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilir. Yeni dəyişikliklər belə hüququn qeyri-şərtsiz olmasını artıq tələb etmir. 2022-ci ilin oktyabr ayında edilmiş dəyişikliklərə əsasən hesabat tarixindən sonra riayət edilməli olan xüsusi kredit şərtləri hesabat tarixində öhdəliyin cari və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsinə təsir etmir. Rəhbərliyin hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində öhdəliyin icrasını təxirə salmaq hüququnun istifadəsinə dair gözləntiləri öhdəliklərin təsnifatına təsir göstərmir. Öhdəlik hər hansı şərtin hesabat tarixində və ya ondan əvvəl pozulduğu halda qısamüddətli kimi təsnifləşdirilir (hətta kreditör bu şərtin pozulması ilə bağlı hesabat dövründən sonra rəsmi razılıq təqdim etsə belə). Kredit müqaviləsinin şərti hesabat tarixindən sonra pozularsa, kredit uzunmüddətli öhdəlik kimi təsnifləşdirilir. Bundan əlavə, dəyişikliklər müəssisənin kapitalla çevirməklə ödəyə bildiyi borclar üzrə təsnifat tələblərini nəzərdə tutur. ‘Ödəmə’ dedikdə öhdəliyin nağd pul, özündə iqtisadi səmərəni təcəssüm etdirən digər resurslar və ya müəssisənin öz pay alətləri ilə ödənilməsi nəzərdə tutulur. Bu dəyişikliklər kapitalla konvertasiya oluna bilən alətlər üçün istisnaı nəzərdə tutur, lakin bu istisna yalnız kombinə edilmiş maliyyə alətinin ayrıca komponenti şəklində pay aləti kimi təsnifləşdirilən konvertasiya seçiminin nəzərdə tutulduğu maliyyə alətlərinə aiddir.

BMUS 7 “Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat” və BMHS 7-yə “Maliyyə alətləri: Açıqlamalar: Təchizatçıların maliyyələşdirmə razılaşmaları” dəyişikliklər (25 may 2023-cü ildə dərc olunub). Maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinin maliyyələşdirmə razılaşmalarının səhv və ya yanlış açıqlanması ilə bağlı narahatlıqlarına cavab olaraq, BMUSŞ 2023-cü ilin may ayında müəssisələrdən təchizatçıların maliyyələşdirmə razılaşmaları (SFA) haqqında məlumatların açıqlanmasını tələb etmək üçün BMUS 7 və BMHS 7-yə dəyişikliklər etmişdir. Bu dəyişikliklər maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə həmin razılaşmaların müəssisənin öhdəliklərinə və pul axınlarına, eləcə də likvidlik riskinə məruz qalmasının təsirini qiymətləndirməyə imkan verəcək təchizatçının maliyyələşdirilməsi razılaşmaları haqqında məlumatın açıqlanmasını tələb edir. Əlavə açıqlama tələblərinin məqsədi təchizatçının maliyyə razılaşmalarının şəffaflığını artırmaqdır. Qeyd olunan dəyişikliklər tanınma və ya qiymətləndirmə prinsiplərinə deyil, yalnız məlumatların açıqlanması tələblərinə təsir edir. Yeni açıqlama tələbləri 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minəcək.

BMHS 18 “Maliyyə hesabatlarında məlumatların təqdimatı və açıqlanması (9 aprel 2024-cü ildə dərc olunub və 1 yanvar 2027-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). 2024- cü ilin aprel ayında BMUSŞ maliyyə hesabatlarında məlumatların təqdimatı və açıqlanması, xüsusilə mənfəət və ya zərər hesabatında dəyişikliklərə yönəlmiş yeni standard olan BMHS 18-i dərc etmişdir. BMHS 18 aşağıdakılarla bağlı əsas yeni anlayışlar təqdim edir:

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan Manatı ilə)

6. YENİ UÇOT QAYDALARI (davamı)

- mənfəət və ya zərər haqqında hesabatın strukturu;
- maliyyə hesabatlarından kənarda təqdim olunan müəyyən mənfəət və ya zərər göstəriciləri (yəni, rəhbərlik tərəfindən müəyyən edilmiş fəaliyyət göstəriciləri) üçün tələb olunan açıqlamalar; və
- ümumilikdə ilkin maliyyə hesabatlarına və qeydlərə tətbiq edilən aqreqasiya və disaqreqasiya üzrə təkmilləşdirmə prinsipləri.

BMHS 18 məhdud dəyişikliklərlə bir çox mövcud prinsipləri saxlayaraq, BMUS 1-i əvəz edəcək.

Bu standart maliyyə hesabatlarında maddələrin tanınmasına və ya ölçülməsinə təsir etməyəcək, lakin müəssisələrin hesabatda göstərdiyi “əməliyyat mənfəəti və ya zərəri” maddəsini dəyişdirə bilər. Yeni standart 1 yanvar 2027-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və müqayisəli dövrün məlumatlarına da tətbiq ediləcək. Bank bu dəyişikliyin yeni dərc olunduğunu nəzərə alaraq, onun maliyyə hesabatlarına təsirinin qiymətləndirilməsinin hələ erkən olduğunu hesab edir və müvafiq qiymətləndirməni daha sonra həyata keçirəcək.

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı hallarda, yeni standartlar və şərtlərin Bankın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

7. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Nağd pul	3,400,229	4,117,570
ARMB-dəki qalıqlar	35,411,953	42,061,470
Digər banklardakı müxbir hesablar və overnəyət depozitlər:		
Azərbaycan Respublikasında	-	3,032
Digər ölkələrdə	33,198	50,567
Dəyərsizləşmə	-	(15,674)
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	38,845,381	46,216,965

31 dekabr 2024-cü il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Nağd pul	Müxbir hesablar	Cəmi
Cari və dəyərsizləşməmiş			
Nağd pul	-	-	-
ARMB-dəki qalıqlar	-	-	-
Digər banklardakı müxbir hesablar və overnəyət depozitlər:	-	-	-
Azərbaycan Respublikasında	-	(16,171)	(16,171)
Digər ölkələrdə	-	-	-
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş		(16,171)	(16,171)

Bank Melli Iran Bakı Filialı
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan Manatı ilə)

31 dekabr 2023-cü il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Nağd pul	Müxbir hesablar	Cəmi
Cari və dəyərsizləşməmiş			
Nağd pul		-	
ARMB-dəki qalıqlar	-	-	
Digər banklardakı müxbir hesablar və overnayt depozitlər:			
Azərbaycan Respublikasında	-		
Digər ölkələrdə		(15,674)	(15,674)
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş		(15,674)	(15,674)

8. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR VƏ AVANSLAR

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Fiziki şəxslər	1,635,707	6,461,753
Hüquqi şəxslər	202,563	253,800
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (Ümumi)	1,838,270	6,715,553
Təxirə salınmış komissiya gəliri	(2202)	-29,542
Çıxılın: Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(436,988)	(1,595,465)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (Xalis)	1,399,080	5,090,546

Müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər və avansların ədalətli dəyəri 31 dekabr 2024-cü ildə 1,399,080 AZN (31 dekabr 2023-cü il: 5,090,546 AZN) təşkil etmişdir.

2024 və 2023-ci illər ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024				31 dekabr 2023
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi	Cəmi
Dəyərsizləşmə / (bərpa) üzrə ehtiyat 1 Yanvar tarixinə	319,093	510,549	765,823	1,595,465	-
	77,188	150,371	209,430	436,988	-
İl ərzində dəyərsizləşmə / (bərpa) üzrə ehtiyat			(924,000)	(924,000)	-
Dəyərsizləşmə / (bərpa) üzrə ehtiyat 31 Dekabr tarixinə	396,281	660,920	51,253	1,108,453	-

Bank Melli Iran Bakı Filialı

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR (Azərbaycan Manatı ilə)

8. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR VƏ AVANSLAR (davamı)

Kredit portfelinin iqtisadi sektorlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Fiziki və hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər		
İstehlak kreditləri	441,826	403,863
Daşınmaz əmlakın alınması və təmiri	1,163,107	4,189,958
Avtomobil	68,275	1,669,732
Ticarət və xidmətlə bağlı kreditlər	165,062	246,982
Tikinti	-	205,018
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,838,270	6,715,553

Bank, kredit riskini minimum səviyyədə saxlamaq məqsədilə Rəhbərlik tərəfindən müəyyən olunmuş qaydada verilmiş kreditlər qarşılığında girov götürür. Tələb olunan girovun məbləği və növü qarşı tərəfin kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov və qiymətləndirmə parametrlərinin növlərinin qəbul edilməsi ilə bağlı təlimatlar həyata keçirilir və girovun qiymətləndirilməsi müstəqil peşəkar Bank tərəfindən aparılır. Əldə olunan girovlar əsasən, daşınmaz əmlak, qızıl-zinət əşyaları və sair əmlaklardır.

9 sayılı MHBS Maliyyə Alətləri 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonrakı illik dövrlər üçün 39 sayılı Maliyyə Alətləri: Tanınma və Qiymətləndirmə adlı MUBS-nı əvəz edir. Bankın bu standartı tətbiq etməsinə dair detallı məlumat üçün 4 sayılı Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi Qeydinə istinad edin.

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə kredit riskinə dair məlumat üçün 21 sayılı Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi Qeydinə istinad edin.

Müştərilərə verilmiş kredit və avansların hər bir sinfi üzrə balans dəyəri təxminən 31 dekabr 2024-cü il və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

9. BANKLAR VƏ MALİYYƏ İNSTİTUTLARINA VERİLMİŞ KREDİT

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Rezident banklarda qısamüddətli depozitlər	5,379,799	7,959,666
Qeyri-rezident banklarda verilmiş kreditlər	33,198	0
Korporativ qiymətli kağızlarla REPO əməliyyatları	40,710,269	32,658,500
Maliyyə institutlarına verilmiş kreditlər və avanslar (Ümumi)	46,123,266	40,618,166
Çıxılsın: Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(16,171)	(7,959,666)
Maliyyə institutlarına verilmiş kreditlər və avanslar (Xalis)	46,107,094	32,658,500

Bank Melli Iran Bakı Filialı**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

2024 və 2023-cü illər ərzində Maliyyə institutlarına verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024			31 dekabr 2023	
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi	Cəmi
Dəyərsizləşmə / (bərpa) üzrə ehtiyat 1 Yanvar tarixinə			7,959,666	7,959,666	-
İl ərzində dəyərsizləşmə / (bərpa) üzrə ehtiyat	641	15,530	(5,700,000)	(5,683,829)	-
Dəyərsizləşmə / (bərpa) üzrə ehtiyat 31 Dekabr tarixinə	641	15,530	2,559,666	2,275,837	-

Bank Melli Iran Bakı Filialı**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR***(Azərbaycan Manatı ilə)***10. TORPAQ, TIKILI VƏ AVADANLIQLAR / QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR**

	Bina və qurğular	Mebel və avadanlıqlar	Kompyuter və rabitə avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Digər aktivlər	Cəmi Torpaq, tikili və avadanlıqlar	Qeyri- maddi aktivlər	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə ilkin dəyəri	3,181,920	14,491	27,247	9,984	56	3,233,698	157,740	3,391,438
Əlavələr		7,722	9,301			17,023	34,212	51,235
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya	(83,460)	(5,008)	(8,005)	-7,364	-50	-103,887	-27,395	-131,282
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	3,098,460	17,205	28,543	2,620	6	3,146,834	164,557	3,311,391
Əlavələr		3,887	3,699			7,586	41,933	49,519
Köhnəlmə və amortizasiya ayırmaları	(83,460)	(6,043)	-8,259	-2,620	-6	(100,388)	(30,840)	(131,228)
Silinmələr								
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	3,015,000	15,049	23,983	0	0	3,054,032	175,650	3,229,682
Əlavələr			8400			8,400	32912	
Köhnəlmə və amortizasiya ayırmaları	(83,460)	(6060.98)	(7977.71)	0	0	(97,499)	(35160)	-130,503
Silinmələr								
31 dekabr 2024-cü il tarixinə balans dəyəri	2,931,540	8,988	24,405	0	0	2,964,933	173,403	3,140,491
31 dekabr 2023-cü il tarixinə ilkin dəyəri	4,173,009	285,960	135,018	89,410	18,347	4,701,744	403,181	5,104,925
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya	(1,158,009)	(270,911)	(111,035)	(89,410)	(18,347)	(1,647,712)	(227,531)	(1,875,243)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	3,015,000	15,049	23,983	0	0	3,054,032	175,650	3,229,682
31 dekabr 2024-cü il tarixinə ilkin dəyəri	4,173,009	285,960	143,418	89,410	18,347	4,710,144	436,093	5,146,237
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya	(1,241,469)	(276,972)	(119,013)	(89,410)	(18,347)	(1,745,211)	(262,690)	(2,007,901)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə balans dəyəri	2,931,540	8,988	24,405	0	0	2,964,933	173,403	3,138,336

Bank Melli Iran Bakı Filialı

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR (Azərbaycan Manatı ilə)

11. DİGƏR AKTİVLƏR / VERGİ AKTİVİ

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Maliyyə aktivləri:		
Digər aktivlər	911,800	464,636
Vergi ŞHV-də olan artıq vergi ödəməsi	41,400	-
Cəmi digər aktivlər	953,200	464,636

12. BANKLAR VƏ DİGƏR MALİYYƏ İNSTİTUTLARINA OLAN BORCLAR

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Azərbaycan banklarına olan öhdəliklər	137	137
Xarici banklara olan öhdəliklər	16,749,256	19,239,567
Digər maliyyə institutlarına olan öhdəliklər	1,643	1643
Cəmi banklar və digər maliyyə institutlarına olan borclar	16,751,036	19,241,347

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Bankın digər banklar və maliyyə institutlarına olan öhdəlikləri əsasən "Bank Melli İran Baş ofis" ilə bağlanmış müqavilə əsasında olan öhdəliklərdir və 2023-cü ilə nisbətən 2024-cü ildə 13% azalma olmuşdur.

13. ƏSASNAMƏ

	Əsasnamə	Cəmi
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	73,611,171	73,611,171
Əsasnamədə artım	-	
31 dekabr 2024-cü il tarixinə	73,611,171	73,611,171

Bankın 31 dekabr 2024-cü il tarixinə əsasnaməsində dəyişiklik müşahidə edilmədi.

14. FAİZ GƏLİRLƏRİ

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Faiz gəlirləri		
Maliyyə institutlarına verilmiş kredit və avanslar üzrə faiz gəlirləri	4,588,430	2,868,769
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə faiz gəlirləri	994,572	301,876
Cəmi faiz gəlirləri	5,583,002	3,170,645
Faiz xərcləri		
Bank və digər maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər üzrə faiz xərcləri	(286)	(40,148)
Cəmi faiz xərcləri	(286)	(40,148)

Bank Melli Iran Bakı Filialı
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan Manatı ilə)

Xalis faiz gəlirləri	5,582,716	3,130,497

15. HAQQ VƏ KOMİSSİYA GƏLİRLƏRİ VƏ XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Haqq və komissiya gəlirləri:		
Digər xidmətlər üzrə haqq və komissiya gəlirləri	101,815	9,987
Hesablaşma əməliyyatları üzrə gəlir	55	20,644
Nağd pul əməliyyatları üzrə gəlir	353	22,605
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	102,223	53,236
Haqq və komissiya xərcləri:		
Nağd pul əməliyyatları üzrə	(2,260)	(5,034)
Hesablaşma əməliyyatları üzrə	(1,249)	(83,350)
Digər xidmətlər üzrə haqq və komissiya xərcləri	(193,174)	(7,455)
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	(196,683)	(95,839)
Xalis komissiya gəlirləri / (xərcləri)	(94,360)	(42,603)

16. İNZİBATİ VƏ DİGƏR ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
İşçilərə sərf olunan xərclər	948,699	1,005,939
Köhnəlmə və amortizasiya xərci	91,345	131,228
Nəqliyyat xərcləri	9,081	-
Proqram təminatı xərci	55,500	-
Pəşəkar xidmətlər	89,670	20,741
Rabitə xərcləri	114,732	113,647
Reklam xərcləri	1,737	1,486
Mühafizə xərcləri	95,179	-
Üzvlük haqqı	1,806	10,278
Digər xərclər	452,969	831,418
Girov əmlakın satış zərəri	311,843	-
Cəmi inzibati və digər əməliyyat xərcləri	2,172,561	2,114,737

17. XARİCİ VALYUTA ƏMƏLİYYATLARI ÜZRƏ XALIS GƏLİR/(ZƏRƏR)

Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə gəlirlər – zərər çıxılmaqla aşağıdakı şəkildə olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Dilinq əməliyyatları, xalis	13,821	130,197
Valyuta balanslarının yendən qiymətləndirilməsi, xalis	(66,989)	88,501

Bank Melli Iran Bakı Filialı**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

Cəmi xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis gəlir/(zərər)	(53,168)	218,698

18. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Cari vergi xərci	(1,567,697)	(489,552)
Təxirə salınmış vergi aktivi / (öhdəliyi)	(320,711)	13,550
Cəmi mənfəət vergisi xərci	(1,888,408)	(476,002)

Bankın mənfəətinə 20% (2024-cü ildə: 20%) dərəcəsində mənfəət vergisi hesablanır.

Bank, vergiləri Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə əsasən hazırlanmış vergi hesabatlarına və qeydlərinə əsasən hesablayır və bu hesablamlar Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarından fərqlənə bilər.

Qanunverciliklə müəyyən edilmiş xərclər və gəlirlərin mənfəət vergisindən azad edilməsi səbəbindən vergi fərqləri yaranır.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatlarında göstərilən aktiv və öhdəliklərin qalıq dəyəri ilə onların vergi hesabatındakı qalıq dəyərləri arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə müvəqqəti fərqlər əsasən, gəlirlərin və xərclərin tanınmasına görə yaranmışdır.

Mühasibat mənfəəti ilə mənfəət vergisi xərci arasında əlaqə 31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə aşağıdakı kimi izah edilir:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Vergidən əvvəlki mənfəət	9,645,330	719,483
Vergi bazası	20%	20%
Vergi bazasına uyğun hesablanmış vergi xərci	(1,567,697)	(143,897)
Vergi bazasına təsir edən digər müvəqqəti fərqlər	(320,711)	(332,105)
Mənfəət vergisi xərci	(1,888,408)	(476,002)
Cari mənfəət vergisi xərci	(1,567,697)	(143,897)
Təxirə salınmış vergi öhdəliyində dəyişikliklər	(320,711)	(332,105)
Mənfəət vergisi xərci	(1,888,408)	(476,002)

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
İlin əvvəlinə təxirə salınmış vergi aktivi	(228,134)	103,971
Təxirə salınmış vergi gəliri/(xərci)	(320,711)	(332,105)
İlin sonuna təxirə salınmış vergi aktivi	(548,845)	(228,134)

19. MALİYYƏ RİSKLƏRİNİN İDARƏ EDİLMƏSİ

Bank daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Daxili audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Departamentinə hesabat verir.

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Auditin səmərəliliyini artırmaq və audit söylərinin əlaqələndirilməsi məqsədilə Daxili Audit Departamentindən bəzi məlumatlar əldə olunmuşdur. Audit prosesi zamanı Daxili Audit Departamentinin hesabatları əldə olunmuş və nəzərdən keçirilmiş, maliyyə hesabatlarına təsir edəcək əhəmiyyətli kənarlaşma aşkar edilməmişdir.

Bank daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə riskləri (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir.

Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd, bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski. Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparan bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Bank kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Bankın qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır.

Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparan bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Bank kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Bankın qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır.

GKZ hesablamalarının mexanizmi aşağıdakı təsvir olunur və əsas elementləri bunlardır:

DE	Defolt ehtimalı müəyyən vaxt civarında defoltun mümkünlüyünün qiymətləndirilməsidir. Defolt, təhlil edilən müddət ərzində müəyyən anda yalnız müvafiq vəsait daha əvvəl uçotdan çıxarılmamış və hələ də portfelə daxil olanda yaranı bilər.
DHRH	Defolt halında riskin həcmi, müqavilədə nəzərdə tutulub-tutulmamasından asılı olmayaraq, əsas və faiz məbləğlərinin qaytarılması, kredit öhdəliyi üzrə gözlənilən vəsaitlərin istifadəsi və yerinə yetirilməmiş ödənişlər üzrə hesablanmış faiz də daxil olmaqla hesabat tarixindən sonra risk həcmində gözlənilən dəyişikliyi nəzərə almaqla gələcək defolt tarixində risk həcmi qiyətləndirilməsidir.
DHZ	Defolt halında zərər müəyyən zaman defolt yarananda əmələ gələn zərərin

Bank Melli Iran Bakı Filialı

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Azərbaycan Manatı ilə)

	qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniləcək pul vəsaitləri ilə kreditorun əldə etməyi gözlədiyi pul vəsaitləri arasındakı fərqə əsaslanır. Bu, adətən DHZ faizi kimi ifadə edilir.

Özünün GKZ modelərində Bank geniş miqyaslı proqnoz məlumatlarına, məsələn kredit riski komponentlərin qiymətləndirmələrinə inteqrasiya olunmuş iqtisadi göstəricilərə əsaslanır. Dəyərsizləşmə zərərləri və azat etmələr maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərində düzəliş kimi uçota alınan modifikasiya zərərlərindən ayrı olaraq uçota alınır və açılırlar.

Bank hesab edir ki, ilkin tanımadan sonra kredit reytingi əhəmiyyətli dərəcədə pisləşdikdə kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Əhəmiyyətli pisləşmə səviyyəsi seqmentdən seqmentə fərqlənir və 2-ci və 3-cü pillə arasında və ya müəyyən edilmiş litim daxilində dəyişir. Bank həmçinin aktiv üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli artmasına təkan vermək üçün 2-ci dərəcəli keyfiyyət metodunu tətbiq edir, məsələn müştərinin / obyektin müşahidə siyahısına daxil edilməsi və ya hesabın saxlanması. Kredit reytinginin dəyişməsindən asılı olmayaraq müqavilə ödənişləri 30 gündən artıqdırsa, kredit riski ilkin tanıma anından etibarən əhəmiyyətli artmış hesab olunur.

Borcalan müqavilə şərtlərindən asılı olaraq müqavilə ödənişlərini 90 gün gecikdirərsə, Bank maliyyə alətinin defolt olduğunu və buna görə də GKZ hesablamaları üçün Mərhələ 3-ün (kredit üzrə dəyərsizləşmə) əmələ gəldiyini hesab edir. Bank gün ərzində tələb olunan ödənişlər fərdi müqavilələrdə göstəriləndi kimi iş gününün bağlanması səbəbi ilə ödənilməyəndə kassa və banklararası qalıqlarını defolt hesab edir və dərhal tədbirlər görür. Müştərinin defolt vəziyyətində olub-olmamasını keyfiyyət baxımından qiymətləndirilməsi çərçivəsində Bank GKZ-ni AYKD aktivləri, kreditin dəyərsizləşməsi amilləri olan əhəmiyyətli aktivlər və kredit riskinin əhəmiyyətli artması amilləri olan müəyyən aktivlər üçün fərdi əsasla hesablayır. Bank bütün digər siniflərdən olan aktivləri homogen borcalanlar qruplarına GKZ-ni kreditlərin daxili və xarici xüsusiyyətlərinin birləşməsi əsasında məcmu şəkildə hesablayır.

GKZ ehtiyatı aktivin müddəti ərzində yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə əsaslanır. Lakin əmələ gəldiyi andan kredit riskində əhəmiyyətli artım olmadığı hallarda ehtiyat 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə əsaslanır. 12aGKZ hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində mümkün olan maliyyə alətləri ilə bağlı öhdəliklərin yerinə yetirilməməsindən irəli gələn GKZ-dən ibarətdir.

Hər hesabat dövrünün sonunda Bank, maliyyə alətinin qalan müddəti üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi riskindəki dəyişiklikləri nəzərdən keçirməklə, maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli artıb-artmamasının qiymətləndirilməsi siyasətini tətbiq etmişdir. Yuxarıdakı prosesə əsaslanaraq, Bank kreditləri aşağıdakı kimi qruplaşdırılır:

Mərhələ 1:	Kreditlər ilk dəfə tanınanda, Bank ehtiyatı 12ay GKZ əsasında tanıyır. Mərhələ 1-in kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 2-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 2:	Kredit verildiyi andan etibarən kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artanda Bank ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır. Mərhələ 2 kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 3-dən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 3:	Dəyərsizləşmiş hesab olunan kreditlər. Bank ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır.
AYKD:	Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. AYKD aktivləri ilkin tanınmada ədalətli dəyərle qeydə alınır və faiz gəliri sonradan krediti nəzərə almaqla düzəliş edilmiş EFD əsasında tanınır. GKZ yalnız gözlənilən kredit zərərlərində sonradan dəyişiklik baş verəndə tanınır və ya ləğv edilir.

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

Bankın rəhbərliyi tərəfindən təsdiqlənmiş Kredit Siyasətinə uyğun olaraq mümkün kredit risklərinin diversifikasiyasını və azaldılmasını təmin etmək üçün kredit portfelı üzrə bəzi limitlər müəyyən edilmişdir.

Bu limitlər aşağıda göstərilir:

1. Biznes və istehlak kreditləri portfelı üzrə limitlər;
2. İqtisadi sektorlar üzrə limitlər;
3. Regionlar üzrə limitlər;
4. Konsentrasiya limitləri; və
5. Təminatın növü üzrə limitlər

Rəhbərlik müntəzəm olaraq bütün limitlərə riayət edilməsinə nəzarət edir və bəzi limitlər (bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupuna verilmiş kreditlərin maksimum məbləği və əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin maksimum məbləği) hər hansı yeni kreditin verilməsindən əvvəl yoxlanılır.

Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ölkədə fəaliyyət göstərən bütün maliyyə Bankları tərəfindən riayət edilməsi məcburi hesab olunan bəzi limitlər müəyyən edir və bu limitlərə müntəzəm olaraq nəzarət edir.

Kredit risklərinin idarə edilməsi Bankın əməliyyatlarının tərkib hissəsidir. Risklərin idarə edilməsi funksiyası kreditlərin verilməsi və təsdiqlənməsindən onun geri qaytarılmasınadək baş verən kredit prosesinin bütün mərhələlərini əhatə edir.

Bankın kredit siyasəti kreditlərin verilməsi prosesinə cəlb olunan Bankın hər bir əməkdaşının vəzifə və səlahiyyətlərini tənzimləyir, eləcə də kreditlərin verilməsi limitlərini, kreditlərə nəzarət qaydalarını, Bankın tətbiq etdiyi reyting sisteminin prinsiplərini və kreditlərin verilməsi prosedurlarını müəyyən edir.

Kreditin təsdiqlənməsi proseduru və səlahiyyətlərin müəyyən edilməsi. Kreditin təsdiqlənməsi prosesi Bankın Kredit Siyasətində nəzərdə tutulan prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir. Kreditin təsdiqlənməsi səlahiyyətləri hər bir biznes vahidi üzrə Bankın Rəhbərliyi tərəfindən təsdiqlənmiş limitlər çərçivəsində müəyyən edilir.

Kreditlərin təsdiqlənməsi üzrə səlahiyyətlər. Kreditlərin verilməsindən əvvəl Bank, potensial borcalanların ətraflı qiymətləndirilməsini aparır. Bu təhlil potensial borcalanın maliyyə vəziyyətinə, bazardakı mövqeyinə, kreditin təminatı üçün qoyulmuş girovun növünə və dəyərinə, eləcə də kredit tarixçəsinə əsaslanır.

Kreditlər üzrə monitoring borcalan üzrə Bankın daxili risk reytingini nəzərə alaraq, kreditin ümumi müddəti ərzində müntəzəm şəkildə aparılır. Kreditin ödəmə vaxtı keçdikdə, Kredit Müqaviləsinin müddətlərində və şərtlərində, Kredit Sazişində, Girov Müqaviləsində və Azərbaycan Respublikası qanunları və Mülki Məcəlləsində göstərilən vasitələrin köməyi ilə yığılacaq. Ödənişlərin vaxtı gecikdirildiyi halda, Kredit işçisi yaranan vəziyyəti hərtərəfli təhlil edəcək və həmin vəziyyətin qarşısını dərhal almaq üçün borc alanla əlaqə saxlayır. Bundan sonra həmin gecikdirilmiş ödənişlər haqqında kredit işçisi hesabat hazırlayır və bu hesabat baxılması, nəzərdən keçirilməsi və kredit işçisi tərəfindən islahedici tədbirlərin görülməsi haqda təlimatların hazırlanması üçün Bankın Kredit Komitəsinə göndərilir. Kredit Komitəsi krediti hər ay nəzərdən keçirir digər əlavə tədbirləri müzakirə edir. Kreditlərin böyük hissəsi üzrə faiz ödənişləri hər ay aparıldığına görə, bu Banka borcalanın maliyyə vəziyyətinə dair əlavə məlumat əldə etmək imkanı verir.

Bank təsdiqlənmiş limitdən yuxarı olan kreditlər üçün girov (daşınmaz əmlak, Torpaq, tikili və avadanlıqlar, dövrüyyədə olan mallar, qiymətli kağızlar və s.) təminatının alınmasını nəzərdə tutur. Girovun qiymətləndirilməsi müstəqil peşəkar Bank tərəfindən aparılır.

Bank Melli Iran Bakı Filialı

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Azərbaycan Manatı ilə)

Bazar riski. Bank bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan (a) valyuta (b) faiz dərəcəsi və (c) pay alətləri üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır.

Xarici valyuta riski. Bank Azərbaycan manatına qarşı xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar xarici valyuta riskinə məruz qalır. Kredit Komitəsi hər bir valyuta üzrə və ümumilikdə risklərin səviyyəsi ilə əlaqədar günün sonuna, həmçinin bir gün ərzində limitlər müəyyən edir və bu limitlərə gündəlik nəzarət edir. Bank spekulyativ fəaliyyət və ya hecinq məqsədləri üçün hər hansı derivativ alətlərlə əməliyyat aparmır. Bu cür alətlər Azərbaycan Respublikasında geniş yayılmamışdır.

20. Xarici valyuta riski

	31 dekabr 2024-cü il			31 dekabr 2023-cü il		
	Pul maliyyə aktivləri	Pul maliyyə öhdəlikləri	Mövqe	Pul maliyyə aktivləri	Pul maliyyə öhdəlikləri	Mövqe
AZN	4,831,266	2,007	4,829,259	9,826,689	2,020	9,824,669
ABŞ dolları	2,648,134	2,995,576	(377,442)	2,149,845	3,044,858	(895,013)
Avro	31,966,767	13,753,453	18,213,314	33,724,978	16,194,468	17,530,510
Cəmi	39,446,167	16,751,036	22,665,131	45,701,512	19,241,346	26,460,166

Yuxarıdakı cədvəl yalnız pul aktivləri və öhdəlikləri daxildir. Bank hesab edir ki, pay alətləri üzrə investisiyalar və qeyri-pul aktivləri əhəmiyyətli valyuta riskinin yaranmasına gətirib çıxarmır. Valyuta mövqeyinin müsbət 22,665,131 AZN olması gələcəkdə valyuta riskinin minimum olması ehtimalını var.

Faiz dərəcəsi riski. Bank bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Aşağıdakı cədvəldə Bankın məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski üzrə ümumi təhlil əks olunur:

	31 dekabr 2024-cü il		31 dekabr 2023-cü il	
	Faiz dərəcəsi 1%	Faiz dərəcəsi -1%	Faiz dərəcəsi 1%	Faiz dərəcəsi -1%
Aktivlər:				
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	13,991	(13,991)	50,905	(50,905)
Öhdəliklər:				
Banklar və digər maliyyə institutlarına olan borclar	167,510	(167,510)	192,413	(192,413)
Vergidən əvvəlki mənfəətə xalis təsir	181,501	(181,501)	243,318	(243,318)

Bank Melli Iran Bakı Filialı

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR (Azərbaycan Manatı ilə)

Bank öz maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələrinə nəzarət edir. Bankın rəhbərliyi tərəfindən təhlil edilmiş hesabatlara əsaslanan faiz dərəcələri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

İllik %	31 dekabr 2024-cü il			31 dekabr 2023-ci il		
	AZN	ABŞ dolları	Digər	AZN	ABŞ dolları	Digər
Aktivlər						
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	8-29%	-	-	8-29%		-
Banklar və maliyyə institutlarına verilmiş kreditlər və avanslar	5-6%	0-1%		1-6%	0-1%	
Öhdəliklər						
Banklar və digər maliyyə institutlarına olan borclar	0-1%	0-1%	-	0-1%-	0-1%	-

Coğrafi risk. 31 dekabr 2024-cü il tarixində Bankın maliyyə aktiv və öhdəliklərinin coğrafi təhlili aşağıdakı kimidir:

	Azərbaycan Respublikası	MDB və digər xarici ölkələr	Cəmi
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	4,831,266	33,997,944	38,829,210
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,399,080	-	1,399,080
Digər maliyyə aktivləri	43,798,059	33,198	43,831,257
Cəmi aktivlər	50,028,405	34,031,142	84,059,547
Öhdəliklər			
Banklar və digər maliyyə institutlarına olan borclar	(479)	(16,750,557)	(16,751,036)
Subordinasiya borc öhdəlikləri	-	(15,951,600)	(15,951,600)
Digər maliyyə öhdəliklər	-	-	-
Cəmi öhdəliklər	(479)	(32,702,157)	(32,702,636)
Balans üzrə xalis mövqe	50,027,926	1,328,985	51,356,911

Digər risk konsentrasiyaları. Rəhbərlik, verilmiş kreditlərin ümumi məbləği xalis aktivlərin 10%-dən yuxarı olan borcalanlar haqqında məlumatları əks etdirən hesabatlara əsasən kredit riski üzrə konsentrasiyaya nəzarət edir və bu cür məlumatları açıqlayır. 31 dekabr 2024 və 2023-ci il tarixlərində Bankın əhəmiyyətli risk konsentrasiyaları olmamışdır.

Likvidlik riski. Likvidlik riski Bankın maliyyə öhdəliklərindən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsində Bankın çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Buraya depozitlərin geri götürülməsi tələblərinə cavab vermək və faktiki olaraq ödəmə vaxtı çatmış maliyyə alətləri ilə üzrə digər maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması aiddir. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Bankın

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

Rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu maliyyə Banklarının idarə olunması üçün əsas amillərdir.

Likvidlik risklərinin idarə edilməsi məqsədilə, Bank aktiv/öhdəliklərin idarə edilməsi prosesinin bir hissəsi kimi bankların əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə hər gün nəzarət edir.

Bankın likvidlik siyasəti aşağıdakılardan ibarətdir:

- Pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması və müxtəlif zaman çərçivələrində likvidliyin təmin edilməsi üçün lazımi likvid aktivlərin səviyyəsinin saxlanması;
- Bankın strateji məqsədlərinə uyğun maliyyə planının hazırlanması;
- Müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrinin saxlanması və beləliklə, Bankın ölkədaxili və xarici mənbələrdən borc almaq imkanlarının artırılması;
- Yüksək likvidli və yüksək keyfiyyətli aktivlərin saxlanması;
- Məhsul bazasının vaxt çərçivələrində mövcud maliyyələşdirmə mənbələrinə uyğunlaşdırılması;
- Aktiv və öhdəliklər strukturunun vaxt çərçivələrində daimi monitorinqi.

Bankın likvidliyinin idarə olunması üçün aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri bölgüsü və faiz dərəcələrinin uyğunluğu ən azı likvidlik əmsalının adekvatlığının qorunması nisbətində təşkil olunur. Qeyd etmək lazımdır ki, Bank Rəhbərliyinin fikrincə Bankın idarə olunması üçün aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri bölgüsü və ona adekvat olaraq faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu likvidliyin idarə olunması üçün əsas amillərdir.

Nəzərə alsaq ki, Banklarda bir çox hallarda likvidliyin idarə olunması göstəriciləri və bu göstəricilərin tam uyğunluğu təmin edilməyə bilər. Belə ki, Banklarda aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətdə aparılır və fərqli xarakterli daşıyır. Bu göstəricilər üzrə likvidlik əmsalının qeyri-adekvatlığı potensial olaraq gəlirliliyi artırır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər.

Rəhbərliyin fikrincə, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən maliyyə institutları üçün mövcud olan əlverişli makroiqtisadi şərait, pul vəsaitləri üzrə müsbət daxilolmalar, əməliyyatların gəlirliliyi və tələb olunduqda, mövcud olan maliyyə resurslarından istifadə nəticəsində likvidlik üzrə uyğunsuzluqdan yaranan risklər əhəmiyyətli dərəcədə azalır.

19. KAPİTALIN İDARƏ EDİLMƏSİ

Kapitalın idarə olunmasında Bankın məqsədi ARMB-nin kapitalın məbləği ilə bağlı müəyyən etdiyi tələblərə riayət edilməsini, Bankın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək üçün kifayət qədər kapital bazasının saxlanılmasını təmin etməkdir.

20. ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

Məhkəmə prosedurları. Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyət gedində Banka qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, Bankın Rəhbərliyi öz təxminlərinə, eləcə də daxili və kənar peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və buna müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında heç bir ehtiyat hesablanmamışdır.

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Bankın əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq dövlət vergi orqanları tərəfindən etiraz edilə bilər.

Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi şərh edərkən və vergilərin məbləğini müəyyən edərkən daha sərt mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə etiraz edilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxıla bilər. Bunun nəticəsində, Banka qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanıla bilər. Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2024 və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərində Bankın əvəzlilikləri ilə əlaqədar kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəlikləri olmamışdır.

21. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

Ədalətli dəyər, məcburi satış və ya ləğv etmə halları istisna olmaqla, maraqlı tərəflər arasında cari əməliyyat zamanı maliyyə alətinin mübadilə edilə bildiyi məbləği əks etdirir və ən yaxşı olaraq aktiv bazar qiyməti ilə təsdiqlənir.

Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Bank tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək tələb edilir. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər müşahidə olunmaqdadır, lakin iqtisadi şərtlər maliyyə bazarlarında aktivliyin həcmi məhdudlaşdırmaqda davam edir. Bazar qiymətləri köhnəlmiş ola bilər və ya aşağı qiymətlərlə satışın dəyərini əks etdirə bilər və bu səbəbdən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini əks etdirməyə bilər. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

Bank müəyyən qiymətləndirmə üsulları ilə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini açıqlamaq üçün aşağıdakı qiymətləndirmə səviyyələrindən istifadə edir:

- **Səviyyə 1:** fəal bazarda alınıb-satılan maliyyə alətlərinin (ictimai satışa çıxarılan törəmələr, ticarət və satıla bilən qiymətli kağızlar və s.) ədalətli dəyəri hesabat dövrünün sonunda bazar qiymətlərinə əsaslanır. Bank tərəfindən saxlanılan maliyyə aktivləri üçün istifadə olunan bazar qiyməti cari təklif qiymətini əks etdirir. Bu alətlər 1-ci səviyyəyə daxil edilir.
- **Səviyyə 2:** fəal bazarda alınıb-satıla bilməyən maliyyə alətlərinin (hesabdan əlavə törəmələr) ədalətli dəyəri müəssisənin təxminlərinə daha az etibar edərək və mümkün qədər müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanan qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Ədalətli dəyər aləti tələb olunan bütün əhəmiyyətli müşahidələr mövcuddursa, alət 2-ci səviyyəyə aid edilir.
- **Səviyyə 3:** Bir və ya daha çox əhəmiyyətli amillər müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanıla bilmərsə, bu maliyyə aləti 3-cü səviyyəyə aid edilir. Bu hal bazara çıxarılmamış qiymətli kağızlar üçün nəzərdə tutulur.

Bank Melli Iran Bakı Filialı

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR (Azərbaycan Manatı ilə)

Aşağıdakı cədvəl maliyyə alətlərini ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyəsilə müəyyən edilən ədalətli dəyərlə təhlil edir:

	31 dekabr 2024-cü il			
	1-ci Səviyyə	2-ci Səviyyə	3-cü Səviyyə	Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	38,829,210	-	-	38,829,210
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	1,399,080	-	1,399,080
Digər maliyyə aktivləri	-	-	43,831,257	43,831,257
Cəmi maliyyə aktivləri	38,829,210	1,399,080	43,831,257	84,059,547
Maliyyə öhdəlikləri				
Banklar və digər maliyyə institutlarına olan borclar	-	-	(16,751,036)	(16,751,036)
Subordinasiya borc öhdəlikləri	-	(15,951,600)	-	(15,951,600)
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	-	(15,951,600)	(16,751,036)	(32,702,636)

22. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR VƏ QALIQLAR

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar eyni qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir. 2024-cü ildə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə A.R.Mərkəzi Bankının tələblərinin pozulması halına rastlanılmadı.

23. BALANS TARİXİNDƏN SONRA BAŞ VERƏN HADİSƏLƏR

Hesabat dövrü ərzində qiymətləndirici şirkət tərəfindən aparılmış Torpaq, tikili və avadanlıqların yenidən qiymətləndirilməsi nəticəsində MUBS 10 əsasən uçotda baş vermiş dəyişikliklər nəzərə alınaraq rəyimizdə düzəliş olunmuşdur.

24. MALİYYƏ HESABATLARININ TƏSDİQ OLUNMASI

Maliyyə hesabatları 27 fevral 2025-ci il tarixində rəhbərlik tərəfindən təsdiq olunmuşdur.